

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

ZIMA/VINTER 2003

Št./Nr 5 Letnik/Årgång 2

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

I
n
f
o
r
m
a
t
i
v
n
o
G
L
A
S
I
L
O

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 5 Letnik / Årgång 2

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem

Svenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsbild Zimska idila (IT). Božični pozdrav / En Julhälsning av Marie Larsson

VSEBINA	-	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Svenska riksförbundet
Vaša pisma	5	Era brev
Zanimivosti	8	Aktuellt
Reportaže	11	Reportage
Mladi mostovi	20	Unga broar
Novice iz društev	25	Föreningsnytt
Poučno	40	Lärorikt
Naša cerkev	42	Vår kyrka
Arhiv	45	Arkiv
Naslovi	4	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj – Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar *Tehnik/Tekniker: Zvonko Bencek*

Naslov uredništva: ***Avguština Budja***
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA

Tel. 0418– 269 26

Elektroniska pošta: budja@pop.landskrona.se

Prispevke pošljite na zgornji naslov

do 10. februarja 2004

Skicka era bidrag till Informationsbladet senast

den 10 februari 2004

BOŽIČ

BOŽIČ JE VSAKIČ, KO SE NASMEHNEŠ OD SRCA,

KO SE JEŠ MIR, PRAVICO IN DOBROTO S POLNIMI DLANMI,

KO LJUBIŠ PRAV ISKRENO...

BOŽIČ JE VSAKIČ, KO TOLAŽIŠ OTROKA ALI OBIŠČEŠ BOLNIKA,

KO SE PRIBLIŽAŠ NESREČNEMU ALI POSLUŠAŠ OSAMLJENO OSEBO,

KO DELIŠ OD SVOJEGA IN POMAĞAŠ...

BOŽIČ JE VSAKIČ, KO NE OBSOJAŠ ALI NISI OBSOJAN,

KO NE DELAŠ KRIVICE IN SE TI NE GODI KRIVICA,

KO ODPUŠČAŠ ALI TI JE ODPUŠČENO...

VSEM BRALCEM INFORMATIVNEGA GLASILA ŽELIMO

VESELO DOŽIVETE BOŽIČNE PRAZNIKE!

V letu od katerega se poslavljam, smo doživeli veliko lepega, pa tudi marsikaj bolečega. Boleče doživetje je za nas prav gotovo vedno, ko opazimo, da nas okolje, v katerem živimo, še vedno obravnava kot tujca, priseljenca. V prihodnjem letu pa čaka Slovenijo in Slovence veliko nalog; Slovenija bo postala del združene Evrope. Tudi za nas, ki živimo zunaj meja matične domovine, bo to na raznih področjih izrednega pomena. Toda mnoga vprašanja ostajajo odprta, med drugimi tudi naslednje: Ali takrat ne bo več priseljencev in izseljencev, ampak bomo vsi predvsem državljani Evrope? Ostali bomo sicer različni po jeziku in narodnosti, toda enakopravni z ostalimi evropskimi narodi. To bi bilo edino prav. Kakšen izziv za vse nas!

MNOGO SREČE IN OSEBNEGA ZADOVOLJSTVA V NOVEM LETU 2004

VAM ŽELI UREDNIŠTVO INFORMATIVNEGA GLASILA!

GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR!

PRESEDNIK IMA BESEDO.... Božični prazniki so pred vrati, čez pet mesecev vstopa Slovenija v EU, tedaj nam bodo olajšana potovanja v Slovenijo. Menim, da je večina članov Slovenske zveze prišla v leta upokojitve, ko se nam tudi zdravje slabša. Obenem pa radi za več časa potujemo v domovino in z vstopom Slovenije v EU bo lažje in ceneje priti do zdravstvenih storitev.

Sestanek UO Slovenske Zveze. Göteborg, 22. 11.2003. Foto: A. Budja

V prejšnji številki smo omenili, da je tudi Slovenska zveza na Švedskem uvrščena v tisto skupino priseljeniških zvez, katerih matične domovine so kandidatke za priključitev v EU. Toda na sestanku Državnega zavoda za integracijo v oktobru smo izvedeli, da je to bil le predlog, ki bo uresničen šele leta 2005. To pomeni, da nas bo še vsaj eno leto pestilo pomankanje sredstev za delo pri Slovenski zvezi.

V letu 2003 smo dobili vsa sredstva za tiskanje in distribucijo Informativnega glasila iz Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ministrstva za kulturo RS ter sponzorjev. Upamo, da nam bodo tudi naslednje leto pomagali preko odobrenih projektov. Kot veste, smo uspeli ohraniti slovensko pisano besedo na Švedskem. Zahvala gre redakciji Informativnega glasila, upravnemu odboru Slovenske zveze in finačni pomoči ministrstev Republike Slovenije. Vabimo vas, da s svojimi prispevki in z vašimi mnenji pomagata redakciji "krojiti" Informativno GLASILO, ki je medij Slovenske zveze na Švedskem. V naslednjem letu se bomo trudili izdati štiri številke.

Blagoslovljene božične praznike in srečno ter zdravja polno novo leto 2004 vam želi upravni odbor Slovenske zveze

JERNEJ MLEKUŽ MED NAMI

V oktobru je slovenska društva na Švedskem obiskal mag. Jernej Mlekuž iz SAZU ZRC v Ljubljani. Jernej je obiskal slovenska društva in si ogledal društvene arhive ter vse dokumentiral z beležkami in fotografijami. S tem projektom bodo arhivi slovenskih društev na Švedskem dobili pomembno vlogo v Sloveniji, saj bo možnost dobiti vpogled v zgodovino slovenskih društev. Upamo, da bodo ta projekt v SAZU ZRC tudi nadaljevali, da Jernejevo delo ne bo ostalo brezplodno. Zadnja dva dni se je Jernej mudil v KD Slovenija v Olofströmu in pri predsedniku pregledal arhiv Slovenske zveze, kjer je zadnjo noč tudi prespal in se nato z vlakom odpeljal iz Ronneby naravnost na letalo Adria Airways v Kopenhagen na Danskem. Zahvaljujemo se g. Mlekužu za obisk in ga ponovno vabimo med nas na Švedsko.

Ciril M. Stopar

Pismo iz Slovenije

Kako naj začnem s pismom, ne da bi omenila letnega časa, v katerem se nahajamo? Zunaj je mračno, težki deževni oblaki visijo nad pokrajino. Zadnje dni smo dobili več padavin kot vso pomlad - narobe svet! Sicer pa smo veseli, da je minilo letošnje dolgo vroče poletje, ki je bilo vsaj za nas malo starejše nevzdržno. Jaz sem si ga za nekaj tednov skrajšala s "pobegom" na Švedsko, za kar so mi bili nevoščljivi mnogi znanci in prijatelji. Sicer pa, nič ni tako slabo, da ne bi za nekaj bilo tudi dobro. Vinarji govorijo o letošnji vinski letini kot izredno dobri po kvaliteti prav zaradi sonca, po drugi strani pa bo letošnjega vina manj zaradi suše in toče. Pa preidimo k drugim novicam iz domovine.

Slovenski politiki so te dni nadvse srečni; iz Bruslja je namreč prišla ocena o pripravljenosti kandidatke na vstop v EU maja 2004, po kateri je Slovenija na prvem mestu. Evropska komisija je sicer pozvala državo, naj ukrepa na področju medsebojnega priznavanja poklicnih kvalifikacij, še posebej v zdravstvu: pri zdravnikih, medicinskih sestrah, zobozdravnikih, babicah, farmacevtih in tudi veterinarjih.

Sicer pa Slovenijo pretresajo take in drugačne, večje in manjše afere in aferice. Trenutno je na "udaru" zunanji minister Rupel, ki si je privoščil ustanovitev privatne akademije za izobraževanje diplomatov in hotel sredstva, namenjena pristojni fakulteti, preusmeriti na akademijo. Ko je reagiral Urad za boj proti korupciji, se je minister Rupel odzval nadvse užaljeno in obtožil Urad in medije, da ga hočejo kot zadnjega predstavnika DEMOS-a v vladi odstraniti. Na pomoč mu je pohitel celo nasprotnik v opoziciji, Janez Janša, a to ni omajalo Urada in je ministra Rupla ovadil državnemu tožilstvu, ki je že začelo preiskavo. Morda bo počasi razumel tako gospod minister kot njemu podobni, da smo pred zakonom vsi enaki.

Vlada je razpisala natečaj za nove državne simbole, ker da je Slovenija s svojimi sedanjimi v svetu neprepoznava. Če bo prišlo do zamenjave simbolov, nas bo to stalo skoraj deset milijard tolarjev. To pa je denar, s katerim bi zakrpal marsikatero veliko bolj potrebno finančno luknjo.

Na naši južni in vzhodni meji kar ni miru. Za to redno skrbijo naši "dobri" sosede Hrvatje. Ne velja prav noben sporazum z njimi, kajti tam si, kot kaže vsak kroji pravico sam. Enkrat se spomnijo ribiči in širijo svoje meje školjčič, drugič pa kar vlada, ki hoče razširiti svojo ekonomsko cono na Jadranskem morju pod pretvezo, da bi rada zaščitila morje pred izkoriščanjem. To seveda brez predhodnega dogovarjanja s sosedi. Za Slovenijo bi to pomenilo, da ne bi imela prostega prehoda po morju. Slovenska vlada je reagirala in naslovila proteste tako na hrvaško vlado kot na pristojne mednarodne organe. Kako se bo zadeva razpletla, pa bomo videli po beneški konferenci o morjih v EU. Vsekakor si Hrvati ne utirajo pot v EU, v katero si tako želijo, na najbolj enostaven način.

V Sloveniji je letos v vse osnovne šole uvedena devetletka. Le-ta se je pripravljala že kar nekaj let, kajti Slovenija je bila ena od redkih držav v Evropi, ki je še

vztrajala pri osemletnem osnovnem šolanju. Zaradi tega se je veliko občin moralo odločiti in zgraditi nove šolske stavbe ali pa vsaj posodobiti stare, kar je bil za vse velik finančni zalogaj, čeprav jim je del stroškov povrnila država.

Tako, natrosila sem vam nekaj novic iz domačih logov in gajev, čeprav za mnoge od vas mogoče niso več prave novice. Ker ne vem, kdaj bo tole moje pismo izšlo, vam kar zdajle želim

PRIJETNE BOŽIČNE PRAZNIKE in SREČNO NOVO LETO!

In nasvidenje v letu 2004!

Rada Pišler

V uredništvu smo prejeli tudi naslednje pismo, ki ga bodo razumeli tisti, ki jim je namenjeno:

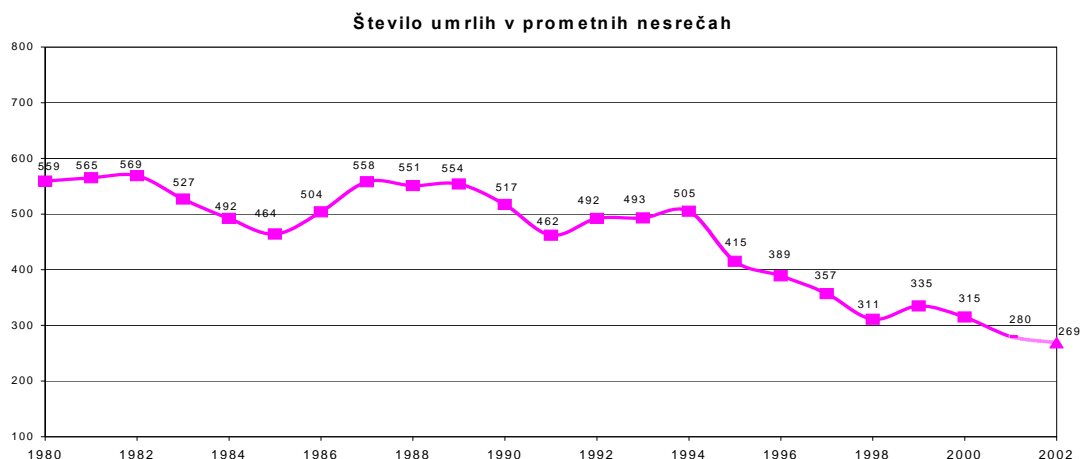
Ljudje, ki iz kakršnih koli razlogov želijo zakriti zmote in druga dejanja, še celo s planiranimi hudodelstvi; spada k... Da naj ne pišem o posledicah. O tem se ne molči, pozablja, omalovažuje ali zanika, kot si nekateri upajo. Če sem iskal človeka, sem to v moji največji življenjski krizi, tudi zaradi teh dejanj; kot oče, desetletja sem preživljal tudi celo družino. Končnice v mojem imenu sem spremenil za pravilno izgovorjavo v tujini. Seveda po švedskih navodilih in še to kot mladostnik. Torej se nisem potujčeval ali druge zaničeval, kot nekateri zlohотно tolmačijo. Ako je kdo bil v to po krivičnem zapleten, prizadet, ali pa bo, svetujem naj se obrne na takšne, ki to zganjajo.

Anton Bremetz Bremec

SLOVENIJA IN SLOVENSKA POLICIJA TER SODELOVANJE S ŠVEDSKIMI KOLEGI

Slovenija je ena najmanjših ter obenem najmlajša država v srednji Evropi. Meri 20251 km², v njej pa živi nekaj manj kot 2 milijona prebivalcev od katerih je 91 % Slovencev. Poleg tega v Sloveniji živita tudi dve avtohtoni narodnostni manjšini in sicer Madžari in Italijani. Na severu Slovenija meji na Avstrijo, na severovzhodu na Madžarsko, na vzhodu in jugu na Hrvaško in na zahodu na Italijo. Kopenska meja je dolga 1207 km, morska na Jadranskem morju pa 60 km.

Slovenija je ena izmed prihodnjih novih članov. S trenutnimi ekonomskimi rezultati **Število mrtvih se na slovenskih cestah že nekaj časa zmanjšuje, kar kaže preglednica spodaj:**

slovenskega gospodarstva (ki so mimogrede že sedaj boljši kot v Portugalski in Grčiji) se evropske prihodnosti ne bojimo. V veliko Evropsko družino bomo sprejeti maja prihodnje leto. Na to se aktivno pripravlja tako država, kot tu mi policisti, ki želimo v Evropo vstopiti kar najbolj pripravljeni. Slovenija je trenutno v fazi izgradnje slovenskega avtocestnega križa, ki bo povezal in približal vse njene dele, obenem pa izboljšal stanje varnosti cestnega prometa. Na slovenskih cestah je v letu 2002 izgubilo življenje 269 oseb, oziroma 135 na milijon prebivalcev, kar je nekaj več kot znaša povprečje evropske unije. Okoli 5.200 oseb je telesno poškodovanih. Najpogostejši vzrok prometnih nesreč je neprilagojena hitrost.

Slovenska policija, ki šteje okoli 4.500 policistov, se s problematiko varnosti cestnega prometa intenzivno ukvarja. V zadnjih treh letih je bilo izpeljanih kar nekaj novih projektov, pri čemer naj omenimo metodologijo »PROMIL«, ki pomeni nov pristop k preprečevanju vožnje pod vplivom alkohola, metodologijo »VERIGA« za nadzor hitrosti, nov pristop k ugotavljanju vožnje na prekratki varnostni razdalji, smo ena izmed redkih evropskih policij, ki ima izdelan sistem in postopek za prepoznavo simptomov mamil v cestnem prometu. Pri tem se večkrat ozremo tudi v tujino, kjer poskušamo preveriti, kako oni rešujejo takšne in podobne probleme v zvezi z varnostjo cestnega prometa. Država v kateri smo naleteli na izjemno pozitiven odziv je bila nedvomno tudi Švedska.

In kako je vse začelo?

Tako kot ostale evropske policije, smo se konec prejšnjega desetletja pričeli soočati z vse večjo problematiko mamil in psihoaktivnih zdravil v cestnem prometu. Vedno bolj se je izpostavljalo vprašanje, kako prepoznati znake po katerih bi policist lahko potrdil sum, da je posameznik pod vplivom mamil ali psihoaktivnih zdravil in na podlagi tega zanesljivo odredil pregled pri zdravniku in odvzem krvi za analizo. Zato smo začeli intenzivno iskati tuje izkušnje in sisteme učinkovitega preprečevanja tovrstne problematike. Posebej smo bili opozorjeni prav na Švedsko policijo, ki se je z usposabljanjem policistov za prepoznavo simptomov drog ukvarjala že dalj časa. Imel sem priložnost, da sem leta 2001 tako obiskal Policijo mesta Malmo, kjer sem bil deležen vseh potrebnih informacij ter podatkov, obenem pa praktično usposobljen za izvedbo postopka po švedskem modelu.

Na podlagi teh in informacij, ki smo jih pridobili od Nemške policije smo izdelali slovenski sistem prepoznavne simptomov mamil v cestnem prometu ter program usposabljanja prometnih policistov na to temo. Takrat me je sprejel policist Tom Jensen. Ob stisku rok z njim si še zamisliti nisem mogel, da je to začetek dolgotrajnega, plodnega in iskrenega prijateljstva. Sprva uradno prijateljski pogovori so se ob prostih trenutkih razvili v sproščen, iskren ter odkrit pogovor. Vendar pa po obisku na Švedskem stiki med mano in Tomom niso zamrli. Kot pa se spodobi za pravo prijateljstvo, so se le še poglobljali. Tom je v tem času na povabilo slovenske policije že obiskal našo mlado državo, sam pa sem bil bil v zasebni režiji tudi že pri njem.

Stike in prijateljstvo vztrajno negujeva tudi naprej. Posredno na ta način, povezujeva tudi naši dve, med seboj oddaljeni državi. Nešteto sporočil, vprašanj, mnenj, idej in pobud je bilo v tem času izmenjanih, nešteto informacij posredovanih, vendar ne zaman. Slovenska policija

se je v tem času aktivno vključila v evropske policijske povezave, iz dneva v dan pa se je krepilo tudi osebno prijateljstvo. Tiste redke možnosti za osebna srečanja nama bodo verjetno obema ostala še dolgo v spominu.

Sčasoma sem imel možnosti spoznati tudi policiste drugih švedskih mest (Goteborg, Stockholm, ...). Prav za vse velja, da se je z njimi neverjetno lahko spoprijateljiti in da so vedno pripravljeni pomagati, svetovati pa tudi poslušati. Res prijeten občutek, ko veš, da imaš »tako daleč tako dobre prijatelje«. Z aktivnim sodelovanjem pa seveda nadaljujemo. Dober glas (o našem programu usposabljanja in postopku prepoznave simptomov mamil) je (že) segel v deveto vas. Omenimo naj le to, da smo trenutno v fazi, ko svoje izkušnje že posredujemo drugim policijam, ki želijo o našem uspešnem delu na tem področju izvedeti kaj več ter da smo v mesecu juniju svoje rezultate dela predstavili tudi že v Svetu Evrope v Strassbourgu.

Vsako leto na evropskih cestah umre okoli 43.000 oseb, kar je grozovito število. Še bolj zastrašujoče pa je, če navedemo, da Evropa vsakih 12 - 13 minut izgubi enega svojega prebivalca, stroški nesreč pa že presegajo 160 bilijonov EUROV na leto. Tudi zato je medsebojno povezovanje prometnih policij za usklajen in koordiniran pristop pri razreševanju teh problemov, večjo učinkovitost policijske nadzorstvene funkcije ter izmenjavo izkušenj izjemnega pomena. Tudi na tem področju se od Švedskih policijskih kolegov lahko veliko naučimo. Kako tudi ne, saj na njihovih cestah trenutno umre skoraj najmanj ljudi v Evropi. Več kot očitno je, da nam dela ne bo zmanjkalo. Pobud in idej je še veliko in upam, da jih bomo uresničili - tudi s pomočjo švedskih prometnih policistov. Delo je namreč lahko tudi velik užitek, če pri njem sodeluješ s prijetnimi sodelavci, in to ne glede na dejstvo, da govorijo drug jezik, delajo 1.500 km daleč in oblačijo uniformo drugačnega kroja in barve.

Že pred časom sva se dogovorila, da se ne bova več ogovarjala s »kolega«, temveč le še s »prijatelj«. In prav je tako. Bolj kot kdaj koli prej je svet po 11. septembru 2001 začutil potrebo po medsebojnem prijateljstvu ter solidarnosti. Midva to gojiva že več let in prepričana svo, da del najinega poklicnega uspeha lahko pripiseva tudi pristnim prijateljskim odnosom.

Robert Sušanj

Vodja oddelka za nadzor in prometne nesreče / Sektor za cestni promet

Uprava uniformirane policije – GPU

Štefanova ulica 2, LJUBLJANA

e-mail: robert.susanj@policija.si

ZANIMIVOSTI

AKTUELLT

KNJIGE: Ivan Sivec: **VSI NAJBOLJŠI MUZIKANTI – I. in II. Del (2003):** Velika knjiga o razvoju posebne veje množične duhovne kulture - narodnozabavne glasbe, ki jo po vzoru Avsenikov posnema velik del sveta: pri nas **Razvoj narodno-zabavne glasbe od začetka do leta 1973 in od leta 1973 do 2003.** *Dodatek uredništva IG:* V prvi knjigi je med drugim zajeto življenje in delovanje ansambla VIKIS na Švedskem, v drugi pa delovanje slovenskega vokalnega terceta sestre BUDJA, ki deluje od leta 1968 ter o delovanju slovenskega narodnozabavnega ansambla LASTOVKE od leta 1973, kije deloval več kot 25 let. Kratak življenjepis teh glasbenih skupin na Švedskem s fotografijami najdete v prvi in drugi knjigi mag. Ivana Sivca. Knjigi ali posamezno knjigo lahko naročite na naslovu: <http://www.ivan.sivec.net>

BESEDNI VODNIK, GUIDE: švedsko-slovenski in slovensko švedski, bo v kratkem izšel v obnovljenem ponatisu. Cena 100 sek/kom (2 600 sit) + poština. Cenjene naročnike prosimo, da se obrnejo na e-naslov: budja@pop.landskrona.se ali na telefon 0046 418 – 26926 (Švedska: 0418 26926)

Avguština Budja -stina

Slovenci, OBIŠČITE ŠVEDSKO DAVČNO UPRAVO na lokalnem področju v vašem kraju:

Tudi Slovenci na Švedskem želimo biti deležni pozornosti švedskih oblasti, ki so odgovorne za razna področja, pomembna za vse državljane na Švedskem in tako tudi za Slovence. Da bi mogli še naprej ustvarjati in biti enakovredni državljani z vsemi ostalimi (približno 160. narodnostnimi skupinami) na Švedskem, nam je velikokrat potrebna ekonomska in moralna pomoč ter ne nazadnje priznanje za naš trud. Da bi to mogli bolje doseči, se moramo tudi sami potruditi, tako da bodo Švedski spoznali, kdo smo Slovenci, od kdaj živimo na Švedskem in koliko nas v resnici je na Švedskem. Tega švedske oblasti še vedno ne vedo, še vedno so registrirani predvsem tisti maloštevilni Slovenci, ki so na Švedsko prišli v 90.tih letih iz tedaj že samostojne Slovenije. Zato Slovenci številčno še vedno nimamo podlage na Švedskem, da bi nas oblasti podprle in nam dale možnost za osebni in skupni

identični razvoj. Tudi Slovenska zveza ima zaradi slovenske maloštevilnosti na Švedskem velike težave. Pisali smo že in vas prosili, da greste na vaš lokalni davčni urad v vašem kraju (Skattemyndigheten) in potrdite svojo etnično pripadnost, neglede na sedanje vaše državljanstvo. Etnična pripadnost je enkrat za vselej in se šteje na podlagi vaših prednikov, državljanstvo pa je nekaj drugega, ker se da v življenju večkrat zamenjati. Torej, ponovno vas prosimo, pojdite na Davčni urad in uredite vprašanje vaše slovenske narodnosti. To storite tako, da poveste, kje ste bili rojeni, za to morda potrebujete tudi slovenski zemljevid.

Švedski nas Slovence še vedno računajo k "jugoslovanom", ker smo se nekoč, ko smo prišli na Švedsko, tako registrirali. Oglejmo si nekatera področja, ki so za boljše razumevanje odvisna od števila Slovencev na Švedskem:

- ♣ *Informativno GLASILO Slovenske zveze na Švedskem*
- Tedenska slovenska radijska oddaja na švedskem radiu*
- Kulturno življenje Slovencev na Švedskem, glasba, plesi, veselice*
- Športniki v slovenskih društvih*
- Razne aktivnosti v slovenskih društvih*
- Stanarina društvenih lokalov*
- Slovenska literatura na Švedskem*
- Izobraževanje, zdravstvo, nega, pokojnine, socialno življenje*
- Informacije za Slovence na Švedskem in drugo*

Ureditev slovenske nacionalne pripadnosti na švedski Davčni upravi ni posebej težavna, Težava je morda v tem, da to morate vi osebno opraviti. V tem vas nihče ne more zastopati. Torej pogumno se še danes ali jutri podajte na vaš najbližnji Davčni urad in zahtevajte »bekräftelse av min etnisk slovensk tillhörighet».

Avguština Budja

Obisk izseljenskih novinarjev

Radio Ognjišče so v četrtek, 25. septembra, obiskali udeleženci seminarja za izseljenske novinarje. Tega obiska smo bili izredno veseli, saj so od medijev obiskali le še Delo in RTV Slovenija. Morda prav zato, ker smo eni redkih, ki poročamo o življenju rojakov.

Sprejem na Radiu Ognjišče, g. Franci Trstenjak in Matjaž Merljak. Foto: M. Merljak

Urednik Franci Trstenjak jim je naprej predstavil naše delovanje, nato pa smo odšli v studio in posneli intervjuja za oddajo Slovincem po svetu in domovini. Seminar je v Ljubljani potekal od 23. do 29. septembra. Pripravila sta ga vladna urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter za informiranje.

Delovno srečanje, ki postaja že tradicionalno, se odvija vsako drugo ali tretje leto, udeležujejo pa se ga izseljenski novinarji, ki v svojem okolju prek različnih medijev - od klubskih glasil in radijskih oddaj do internetnih strani in televizije - skrbijo za informiranje, medsebojno povezovanje in ohranjanje etnične identitete med slovenskimi rojaki. **Obisk novinarjev v časopisni hiši Delo,** Foto A Budja

Tokratnega seminarja, se je udeležilo 13 novinarjev iz Združenih držav Amerike, Kanade, Argentine, Avstralije, Švedske ter Srbije in Črne gore. Udeleženci so obnovili

svoja novinarska znanja in veščine, obiskali ustanove, pomembne za njihov boljši stik z domovino;

tudi nekatera ministrstva,

Iz Švedske je na novinarskem seminarju sodelovala Avguština Budja

ob koncu pa so bili tudi na obisku pri rojakih na avstrijskem Štajerskem in v Porabju. Ob vsem tem pa sta poleg samega izobraževanja in informiranja največjega pomena zagon, energija, ki jo bodo dobili ob obisku domovine, in pa njihovo medsebojno povezovanje. Vir IT in arhiv. Sept. 2003.

Prispevek pripravila

Olga Budja, po zapisih in preko Radia Ognjišče

30 LET ANSAMBLA VIKIS

Intervju z vodjo ansambla Vikis, Viktorjem-Vikijem Semprimožnik

G. Viktor Semprimožnik Foto: Ciril M. Stopar Slovenci smo zelo iznajdljivi in pridni ljudje. Še posebno smo poznani da zmeraj nosimo s seboj v srcu slovensko narodno pesem in glasbo. Posebno je zanimivo, da obstajajo ansambli slovenske narodnozabavne glasbe tudi v tujini. Med tistimi ansambli, ki praznujejo pomembne okrogle obletnice in so med najbolj priljubljenimi, dosegajo pa uspehe tako doma v Sloveniji kot v slovenskem zamejstvu, posebno pa tudi med skandinavskim občinstvom, je prav med prvimi priznani ansambel Vikis, ki deluje na Švedskem, uspešno pa je nastopil tudi na števerjanskem festivalu in na Alpskem večeru na Bledu, pa še

marsikod drugod. Vodja in glavni motor ansambla je Viktor Semprimožnik, ki si je nadel ime Vikis, prav tako pa je tudi ime ansambla. Rojen je 23. marca 1938 v Sloveniji, v Savinjski dolini. Na harmoniko se je naučil igrati sam, sicer pa je nanjo igral tudi njegov stric, ki je bil pravi vaški godec. Viktorju je bila všeč vsa slovenska domača glasba, posebno še tista, ki so jo igrali godci na vasi in po radiu na diatonično harmoniko. *Ansambel Vikis*

je sprejel tudi torto v obliki podkovi za srečo in uspeh od društvene mame, Ivanke Hrabar Foto: C.M.S

”Ime ansambla je nastalo tako, da sem svojemu imenu dodal še –s, prvo črko priimka in nastalo je ime Vikis,” pravi Viktor oziroma Viki Semprimožnik in se nasmeje, ko se spomni prvih začetkov ansambla. ”Moj stric je odlično igral večino priljubljenih slovenskih in avstrijskih napevov, vsi smo ga radi poslušali, ko je raztegnil svojo - za mene čarobno harmoniko,” pove Viktor in oči se mu čudno zablistajo. Nato pa pristavi: ”Prvo frajtonarico mi je kupila mama, ko mi je bilo šele osem let. Ob tem dogodku sem bil presrečen, saj se mi je izpolnila moja največja želja. Doma smo imeli kmetijo in gostilno v Radmirju v Zgornji Savinjski dolini. Mladi Viktor je bil takrat trdno prepričan, da bo odšel študirat glasbo v Ljubljano, toda nenadoma se mu je smrtno ponesrečila mama, zato se je moral odločiti za poklic tapetnika, ki ga kot priznani mojster opravlja še danes v Hästvedi na Švedskem.

”Slišali smo da igrate na posluh, kako pa je kaj z notami,” povprašamo Viktorja. ”Note sem se sicer tudi učil, vendar jih ne uporabljam pri komponiranju. Vse raje delam na posluh, pri sebi pa imam vedno kasetofon, da lahko takoj posnamem novi motiv oziroma glasbeni napev,” nam pove Viki. Tudi pozneje je Viktor rad igral na slovenske harmonike. ”Saj jih imam že čez dvajset, skoraj vse pa so naše slovenske izdelave, razen ene, Lubasove ki je iz leta 1941. Posebno zanimiva je tudi tako imenovana dvojna harmonika. V eni harmoniki sta dve diatonični,” se nam malce pohvali Viktor. Če koga zanese pot na Švedsko, potem naj

Viktor se zahvaljuje za čestitke se le oglasi pri Vikiju v Hästvedi na jugu Švedske, s ponosom vam bo pokazal svoj muzej slovenskih frajtonaric. Viki nam še omeni: ”Sem obenem tudi član

društva švedskih harmonikarjev, na nekaj tekmovanjih sem tudi zmagal. Za nagrado sem med drugim tudi dobil miniaturni Volvo iz bakra.”

”Na Švedskem sem neke vrste švedski Slak, saj sem bil jaz pravzaprav tisti, ki je populariziral diatonično harmoniko v Skandinaviji,” nam ponosno pove. Glasbena skupina Vikis se v javnosti, pretežno na Švedskem in drugod po zahodni Evropi, pojavlja že od leta 1973 naprej. Ustanovni člani ansambla so bili Viktor Semprimožnik- Vikis, Skavko Čop, Marjan Pukmejster, Štefanija Berg in Leon Semprimožnik. Ansambel Vikis je posnel že leta 1973 na Švedskem veliko ploščo. Ta je izšla 23. marca! Viktor zadovoljno pove: ”Nosilna skladba te plošče je pesem Blisk v gorah, za katero sem sam napisal tako glasbo kot besedilo”. Največje uspešnice ansambla Vikis so Moj dom, Savinjčan, Hčerki za lahko noč, Gorski mir, Rodna vas in druge. ”Vse skladbe sem napisal z mislijo na moj dom, na svojo domovino. Gre za iskrena čustva, ki so v daljni tujini privrela kar sama na dan,” prizna Viki.

Na plesišču.

Foto: C.M. Stopar

Poznejši člani ansambla Vikis so bili še Cirila Lazukič - Perko, Viktorjeva hčerka

Renata Semprimožnik, zdaj že pokojni Ivan Nabernik in Stefan Turesson. Zadnja leta pa se ansambel pojavlja v stalni zasedbi: Viktor Semprimožnik - Vikis, Leon Semprimožnik, Renata Semprimožnik - Habèn, Jonny Landèn, torej trije Slovenci in en Šved. Ansambel Vikis igra največ na Švedskem, pa tudi po nekaterih drugih skandinavskih deželah, gostuje pa tudi drugod po Evropi in v domovini Sloveniji. Doslej je izdal sedem kaset, sedem velikih plošč in

dve zgoščenki. Podelitev priznanja: Viktor Semprimožnik Foto: Silvana Stopar

”Viktor, nekateri pravijo, da dosti igraš tirolsko glasbo, ali nam lahko poveš kaj o tem,” pobaramo vodjo ansambla. Viki pripoveduje: ”Poleg mojih lastnih skladb igramo glasbo, ki je napisana v alpskem slogu. Imenujemo pa jo slovensko-alpsko-tirolsko muziko ter tako rekoč vse zvrsti plesne glasbe v švedskem, angleškem, nemškem pa tudi v slovenskem jeziku.” Viktor Semprimožnik pravi, da tujina sprejema njihovo glasbo zelo dobro, čeprav švedski organizatorji radi diktirajo svoje pogoje, katerih se morajo večkrat držati.

”Najbolj jim je všeč tisto, česar nimajo, to pa je slovensko- alpska-tirolska glasba. Torej tista glasba, ki je najbolj priljubljena v Avstriji na Tirolskem, v Nemčiji na Bavarskem in v Sloveniji. Zadnja leta smo se usmerili veliko v tako imenovano narodno-zabavno glasbo, saj je zanimiva tudi za Švede in za ostale tujce. V slovenskih društvih, kjer smo nekdanje veliko igrali,

Nastopi članov iz društva LIPA zadnja leta igramo vse manj, kajti društva so postala manjša pa tudi prireditev je manj. Največkrat igramo na slovenskih srečanjih in obletnicah. Sam s harmoniko pa se redno udeležujem večine prireditev v Kulturnem društvu Slovenija v Olofströmu. Jaz sem njihov član pa tudi v upravnem odboru sem delal skoraj deset let kot kulturni referent. Toda ko smo začeli skoraj vsako soboto nastopati na švedskih prireditvah, sem moral zaradi pomanjkanja časa to mesto prepustiti drugemu.”

Za največji domači uspeh ima Viktor Semprimožnik-Vikis prvo nagrado občinstva na števerjanskem festivalu leta 1980. Ponosno pripoveduje: "Zapeli in zaigrali smo mojo skladbo Moj dom. Bilo je enkratno. Štiri leta smo igrali tudi na izseljeniškem pikniku v Škofji Loki. Imeli smo tudi več nastopov v Savinjski dolini, doma pa smo igrali tudi na veselicah. Na koncertih po Sloveniji smo izvajali tako lastne kot švedske melodije."

V ospredju gostje iz Landskrone in okolice

televizijskih spotov na TV Velenje. Z Alpskim večerom pa je povezana tudi najbolj neprijetna zadeva. Čeprav so pripotovali več kot tisoč in petsto kilometrov daleč in čeprav so imeli s pogodbo potrjeno, da bo njihov posnetek predvajan tudi na televiziji, jih je režiser izrezal- brez opravičila. Najbolj prijeten dogodek pa je povezan z nastopom na **Nasmejana Štefka Berg se zahvaljuje za prejeto priznanje kot prva pevka pri ansamblu VIKIS**

Foto: C.M. Stopar

Danskem, kjer so Vikijevo harmoniko popravili kar med nastopom v živo, med eno in drugo skladbo. Tako poslušalci tega sploh niso opazili. Ansambel Vikis je na Švedskem zelo priljubljen. Posebno na praznikih piva, kot je švedski Tyrolerafton (tirolski večer) in Oktoberfest (oktobrska veselica). Na te prireditve pride od dva do tri tisoč obiskovalcev. Ansambel igra na teh prireditvah že deset let. Veliko nastopajo tudi

Člani iz Emabode in Nybra. Foto: Silvana Stopar

ali dve švedski skupini, ki poizkušata - toda neuzpešno - nastopati s tirolsko-bavarsko narodnozabavno glasbo. Na švedskem in danskem radiu smo redni gostje oddaj s podobno glasbo."

Ansambel Vikis ima pred seboj še veliko načrtov. Precej časa vlagajo v predstavitve na radiu in televiziji. Letos smo bili povabljeni na TV Slovenija in TV Maribor, kjer so posneli videospot in TV oddajo. Njihovo glasbo igra veliko radijskih postaj širom Slovenije, v Skandinaviji pa tudi drugod po svetu, kjer so naši ljudje pri krmilu.

Ansambel Vikis je z uspehom leta 1996 nastopil tudi na veliki blejski prireditvi Alpski večer. Tedaj so posneli tudi več

Gostje:Stockholm in Malmö Foto: C.M.Stopar

Viktoru postavimo naslednje vprašanje: "Kako gledajo tujci na Slovenijo in slovensko glasbo?" "Švedi veliko potujejo in jim je vsa alpska glasba zelo všeč, zato jim je tudi blizu slovenska narodnozabavna glasba. Pri poslušanju ansambla Vikis lahko doživijo pravo

svetovno glasbeno potovanje. Začnemo s Slovenijo, nadaljujemo z Avstrijo, Bavarsko in drugimi deželami. Lahko rečemo, da je Slovenija tudi po naši zaslugi zelo poznana in

priljubljena, saj jo vedno Gostje. Na stenah visijo slike slikarke amaterke Silvane Stopar Foto: C. M. Stopar predstavimo kot deželo glasbe, naravnih lepot in dobrih ljudi."

Ansambel Vikis bo tudi v bodoče deloval po začrtani poti. Viki je letos praznoval 65 let, kar je tukaj na Švedskem leto vstopa v pokojnino, toda vodja ansambla Vikis niti ne premišlja o pokojnini, saj ljubezni do glasbe ne moreš upokojiti. Slovenija čez nekaj mesecev vstopa v

Slovenski narodnozabavni ansambel VIKIS, 2003 evropsko skupnost, to pa bo priložnost, da ansambel to proslavi s poskočnimi zvoki slovenske narodnozabavne glasbe. **Ciril M. Stopar**

Tudi uredništvo Informativnega GLASILA se pridružuje čestitkam in pozdravom ob jubileju ansambla VIKIS. Želimo mu še mnogo glasbenih uspehov!
-stina

Anne-Marie intervjuar sin mormor Angela Budja

Barndom Angela föddes den 28 april 1916 på en bondgård i en liten by Godemarci i Slovenien. Hon var äldst av tio syskon (fem systrar och fem bröder). Egentligen hade de varit tolv barn från början, men två av hennes bröder dog som barn. Hon vet inte varför de dog, det var vanligt. Hennes far och mor var religiösa och de tillhörde katolska kyrkan. De hade en mycket god relation till varandra. När Angela föddes hade hennes far varit med i kriget och där fått en kula i huvudet, men överlevt. Han opererades aldrig utan hade kvar kulan till sin död 1966. (Till historien och Angelas uppväxt hör till att det efter 1:a världskriget 1918 bildades ett gemensamt sydslaviskt kungarike med namnet: KUNGARIKET **SHS** av Serber Kroater och Slovener (**SHS** = S = (Srbi /serber/ H = Hrvati /kroater/ S = Slovenci /sloveners/). Först 1929 blev namnet och författningen för kungariket SKS ändrad till Kungariket Jugoslavien för att efter 2:a världskriget 1945 ändras från monarkin till Federativa folkrepubliken Jugoslavien (FLRJ).

Som barn hjälpte Angela till på gården med att valla kor och att passa sina småsyskon. Det var vanligt att syskonen tog hand om varandra medan föräldrarna arbetade. Som barn på den tiden fanns där inte tillfälle att leka. I alla fall inte för henne. Hon och de andra syskonen som var större var tvungna till att hjälpa till med arbetet hemma. De fick rensa ogräs på åkern både hemma och hos grannarna. Allting gjordes för hand. Däremot de yngre barnen lekte, ville hon minnas. Men det var så det var på den tiden. Det var inget konstigt med barnarbete.

Angela i skolan När hon var liten var det ovanligt att flickor gick i skolan. Men hon var en av de lyckligt lottade som fick gå i skolan. Hon var 7 år gammal från det att hon började och gick sedan i sex år. Att vara barn var inte det lättaste för henne. Hon var så klart tvungen att utföra morgonsysslor tidigt på morgonen. Klockan 5 på morgonen steg hon upp och gick ut och vallade korna. Detta gjorde hon varje dag på sommaren och i alla väder. Det spelade ingen roll ifall det regnade så att hon blev alldeles genomblöt. Hon gick snällt iväg till skolan. Hon fick tidigt reumatiska värk och hon tror att det berodde på det hårda arbetet på gården. Anledningen till att man vallade korna var att familjen bodde i en bergstrakt där det var omöjligt att ha inhägnade betesmarker. Man var tvungen att gå en bra bit från hemmet med korna till betesmarkerna. Fast på vintern fick korna hö istället som man torkat och skördat på sommaren.

Angelas ungdom Hon sjöng i kyrkokören och det var där hon träffade sin blivande make August. Han var 11 år äldre och sjöng även han i kyrkokören. De tillhörde det katolska trossamfundet (som alla andra på den tiden) och detta har präglat både deras och barnens liv på ett speciellt sätt. Augusts mor hade dött ett år tidigare, det vill säga år 1934 och Angela har ett tydligt minne av just den dagen hur man i byn denna dag ringde i kyrkoklockorna, fast egentligen var det på grund av att Kung Aleksander dog samma dag, så det var för den saken man egentligen ringde i klockorna. (Den dåvarande jugoslaviska kungen Aleksander var av serbiskt ursprung, han mördades i Marseille i oktober 1934.)

Den 3 mars 1935 gifte de sig och hon flyttade hem till honom, hon var bara 19 år gammal och på den tiden ansågs det vara tidigt att gifta sig. Men anledningen till att dom gifte sig trots hennes unga ålder var att August bodde ensam i sitt föräldrahem och hon brukade gå hem till honom för att hjälpa till med hushållssysslor. Hon hjälpte honom mycket, hennes mamma ville det och hon tryckte på för att dom skulle gifta sig. Fram till dess att hon gifte sig passade hon sina småsyskon.

Angela som förälder Den 10 oktober föddes deras första barn. Hon fick heta Gabriella, men blev kallad för Jelka. Den 26 januari 1938 födde hon sitt andra barn – en son som fick heta Janez (Johannes). Medan hon väntade sitt tredje barn dog hennes mor endast 45 år gammal den 10 maj 1939 utav cancer i livmodern. Hon bodde hos sin make en timmes gångväg från sin födelseby. Hon gick hem varje dag och tog hand om sin sjuka mor och sina syskon. När modern dog blev hennes far ensam med alla barnen, så hon fortsatte att hjälpta honom med hushållet. Hennes yngsta syskon var lika gammal som hennes äldsta barn. Dagligen gick hon mellan dessa två byar bärande på ett barn och var gravid. Ibland fick hon hjälp av någon granne till att passa det minsta barnet. Den 6 juni 1939 föddes tredje barnet. Han fick namnet Slavko. En dag när Slavko var liten och syskonen passade honom, medan hon och maken var på åkern och arbetade, hände något tragiskt. Hon kom hem och lille Slavko grät förtvivlat för att han hade ont i armen. Han kändes febrig och hon ordnade skjuts av grannen med häst och vagn. De åkte till doktorn och doktorn skällde på henne för att hon inte hade kommit dit tidigare med pojken. Sonen dog där på sjukhuset och hon fick aldrig veta vad han dog utav. Angela tror att det kan ha varit att han hade fått blodförgiftning, doktorn förklarade aldrig. Barnet begravdes där. Hon fick inte hem honom igen. I mars 1941 födde hon en son som fick heta Milan. När han var tre månader gammal dog han i en barnsjukdom. Vilken det var kan hon inte komma ihåg längre.

Den 28 maj 1945 fick hon en flicka som fick heta Augustina. Och slutligen år 1950 föddes deras sjätte och sista barn. En flicka som fick namnet Olga. Angelas två äldsta barn fick hjälpa till med arbetet i hemmet. Där fanns inte tid till lek för deras del. Deras skolgång blev heller inte fullständig, vilket berodde på oroligheter kring Hitler och 2:a världskriget. De två yngsta döttrarna lekte mycket mer. Det fanns inte leksaker att köpa, utan dessa tillverkade man själv. De hittade på sina egna lekar; egna språk, visor och mycket annat påhitt.

Angelas levnadsförhållanden som vuxen Maken led av kärlekskramp och kunde därför inte utföra något tyngre arbete på gården, han tog inte något eget initiativ till att utöva tungt arbete utan gjorde det som han var tvungen till. Vid tungt arbete fick han huvudvärk och blev ofta illamående och kräktes, så hon utförde mycket av det tunga arbetet som krävdes när man bor på en gård med djur och jordbruk. Som ett exempel, för att beskriva levnadsförhållandena på den tiden, berättade hon hur man bedrev bytreshandel. Hon kunde köpa sig en gris och som betalning fick hon arbeta av grisen på säljarens gård i tio dagar. Det var hela arbetsdagar, så hon hann inte med arbetet på den egna gården. Folk med häst kom och hjälpte henne och det var dyrt att få hjälp av hästar. För en dags hjälp betalade hon sju arbetsdagar tillbaka. Alla tjänster hon fick jobbade hon av.

Angela trivdes aldrig i sin makes hemby, för grannarna var inte snälla mot henne. Hon var en främling i byn och man brukade se konstigt på alla inflyttade. Hon var ledsen många gånger när hon gick hem till sin far. Hon tyckte inte att hennes make stöttade henne tillräckligt heller. Därför flyttade de runt mycket från hus till hus, sammanlagt 13 gånger, men de hade ändå makens hem kvar. Det såldes inte förrän långt senare för att köpa ett nytt ställe i en annan by Moravci (1954). Till sist hamnade de i en större ort som heter ”Mala Nedelja”, på svenska betyder det ”Liten söndag”. Där stannade de kvar resten av sin tid med undantaget av att de köpte ett hus och flyttade närmare kyrkan i byn eftersom maken arbetade som kantor och kyrkvaktmästare där. Han steg upp tidigt på morgonen för att ringa i kyrkklockan både morgon och middag dagligen. Att städa i kyrkan till stora helgdagar ingick också i arbetsuppgiften. Var det så att Angelas make August inte kunde någon gång, så fick hon rycka in. Barnen fick också hjälpa till med att städa kyrkan. Därför ville hon bo alldeles i närheten av kyrkan så att de skulle få mindre avstånd till den. Huset de flyttade till behövde renoveras. Hennes släktingar hjälpte dem mycket med renoveringen.

Angelas första yrkesarbete Mot slutet av 1940-talet flyttade familjen tillfälligt till Maribor. Maken var anställd som undersköterska på ett sjukhus i staden Maribor. Det var på Stalins tid. De var religiösa katoliker och maken som var kyrkomusiker blev utav den anledningen förföljd. Det rådde stridigheter mellan kommunismen och katolicismen. Året var 1948 och hennes make hamnade i fängelse misstänkt för konspiration mot regeringen. Han var fängslad i ett halvår. Under tiden bodde hon i staden Maribor där hon arbetade som hushållerska och försörjde sig och sina tre barn på det viset. Sedan när maken släpptes ut från fängelset igen bodde de kvar i staden några år till. Så småningom flyttade de av politiska skäl till en mindre stad Ormož. August fortsatte som undersköterska på en tuberkulosavdelning i denna lilla stad. Angela minns hur maken vårdade tre svårt Tbc-sjuka kvinnor. Hon arbetade på samma sjukhus, fast i köket på lasarettet. Därifrån fick de mat med sig hem. De hade det förhållandevis bra ställt på det viset. Deras yngsta barn Olga föddes där. Många olika konflikter med oliktänkande har färgat deras hemby ända fram tills nu.

Kyrkokören bildas 1952 flyttade de tillbaka till hembyn Grabsinci. Den dåvarande organisten i Mala Nedelja, som var församling där de gick i kyrkan, hade avlidit och maken tog över kantoryrket. Det var första gången som han spelade i kyrkan som kantor och hon sjöng i kyrkokören. Så småningom bildades en ny kyrkokör under ledning av hennes man. För henne kom det att innebära trevligt umgänge med väldigt många nya och trevliga vänskapsrelationer. Hon har mycket trevliga minnen ifrån den här tiden. Att sjunga har alltid varit hennes glädje i livet.

Barnen blir vuxna De två äldsta barnen, Gabriella och Janez flyttade hemifrån tidigt. De flyttade till andra städer och skaffade sig arbete där. Augustina kämpade med att få ett stipendium för att kunna gå på lärarhögskolan, men förgäves. Hon nekades stipendiet på grund av konflikten mellan katolikerna och kommunisterna. Hennes far var kyrkomusiker och det gillade man inte. Man ville inte låta hans barn utbilda sig till lärare. Hon kom istället in på restaurangskola. Där trivdes hon inte alls utan hoppade av utbildningen. Så småningom fick hon jobb i en fabrik. Yngsta barnet, Olga gick som lärling i en hårsalong och blev så småningom färdig hårfrisörskan.

Flytten till Sverige 1964 åkte Augustina till Sverige. Hon hade träffat sin man redan i Slovenien. Hon blev gravid och de var tvungna att gifta sig. Maken som också var av slovenskt ursprung hade åkt till Sverige på besök till sina två syskon, som kom till Sverige några år tidigare. Augustina, Angelas dotter, skulle åka till Sverige på besök till honom, men blev kvar i Sverige där hon födde sitt första barn. Detta skulle bli en början på en ny historia i ett nytt land.

Sonen Janez flyttade efter med sin fru (1965) och bodde hos sin syster i hennes lägenhet i Landskrona till en början. De fick också ett barn, sitt andra. Det dröjde inte länge förrän Augustinas föräldrar Angela och August samt äldsta system Gabriella, som vid det här laget hade gift sig och hade fått en son, flyttade tillsammans med sin man efter de andra. Då hade Augustina redan fått sitt andra barn som då var två månader gammalt. Föräldrarna hjälpte till i början med att passa alla barnbarnen. Yngsta system Olga var fortfarande kvar på sin utbildning i Slovenien. Men så småningom kom hon också och bosatte sig hos sina föräldrar 1968. Under några månader bodde nästan alla i samma lägenhet på två rum och kök med kallt vatten och gasspis tills de flyttade till var sin lägenhet i Landskrona.

Arbeten i Sverige Angela var 50 år gammal och August var 61 år när de kom till Sverige 1966. Angelas far i Slovenien hade dött samma år. När hon kom till Sverige fick hon så

småningom behandling mot sin reumatiska värk i händerna. Angela blev bättre i sina händer. Hon arbetade som kommunal dagmamma i Sverige till en början, hon passade barn med samma etniska ursprung. Men så småningom krävdes det utbildning för att få arbeta som dagmamma. Hon var inte intresserad av att sätta sig i en skolbänk. Istället började hon som städerska på fabrikerna Weibulls och Parajett. Hennes man arbetade på Öresundsvarvet i Landskrona. Under tiden renoverade hennes syster deras hus i Slovenien.

När Angela och August sedan blev pensionärer åkte de till Slovenien på semester med jämna mellanrum. I Slovenien hade Angela kvar nästan alla sina syskon (två av dem bodde i Tyskland respektive i Amerika). Här i Sverige passade hon sina barnbarn och bekantas barn. Hon har alltid tyckt om barn och det gjorde inte henne någonting att hon fick passa andras barn hela tiden. Maken och hon hade alltid kommit bra överens och de hade ett bra äktenskap. De hjälptes åt med hushållsarbetet. August var väldigt social och var inte alls rädd för att prata svenska. Han träffade svenskar på sin arbetsplats och fick använda språket där. Angela kunde tycka att det var hemskt pinsamt att träffa på någon grannfru i trappan. Hon tyckte att hon borde säga något till dem, men hon kunde inte prata svenska eftersom hon mestadels hade arbetat hemma eller på folktomma arbetsplatser. De hade en stor umgängeskrets, men saknade vänner i sin egen ålder. Men trots det så trivdes de väldigt bra i sitt nya land.

1968 bildade hennes make och hennes son en slovensk förening. Maken spelade orgel i katolska församlingen i Landskrona. En sångkör bildades i den slovenska föreningen. August ledde kören och Janez ledde föreningen.

1987 blev Angela änka. Hon trodde aldrig att hon skulle återvända till Slovenien, men efter att August dog och hon blev ensam så längtade hon tillbaka till syskonen och vännerna. Nu bor hon en stor del av tiden i Slovenien men kommer ofta på besök till Sverige och stannar här en längre tid ibland. I Slovenien odlar Angela sitt eget vin från sin egen vindruvsodling. Hon är en självgående person i Slovenien. Hon kan göra sig förstådd och hon anlitar folk för att utföra sysslor åt henne. Hon känner empati med människor som har det svårt och försöker hjälpa dem så mycket hon kan. Hon tycker att hon har upplevt mycket intressant i sitt liv, mycket som var bra och även mindre trevliga saker. Hon har upplevt mycket positivt under sin tid i Sverige och hennes tre döttrar med deras familjer bor kvar här. Dock tycker Angela att hon i Sverige är mera beroende av andra än i Slovenien. Där betraktar hon sig själv som en självständig och väldigt aktiv individ vilket inte är fallet för hennes del i Sverige. Kanske är det språkbarriärer, kanske att hon saknar kontakter med sina jämnåriga, det är svårt att säga något bestämt varför hon känner så.

Anne-Maries egna funderingar efter samtalet Jag är stum av beundran för denna kvinna som är min mormor. Hon vistas inte hela tiden i Sverige längre. Men hennes barn och barnbarn bor kvar och det är för deras skull hon kommer till Sverige. Mitt modersmål är slovenska, mitt första språk om än lite begränsat, och mormor kan inte svenska, så vi mötes på halva vägen vid intervjun. Jag själv är född i Sverige, eftersom mina föräldrar flyttade hit på sextioalet som välkomnad arbetskraft. Med hjälp av den här intervjun dök vi ända ner på djupet och jag fick en helt annan bild av personen som satt framför mig, min kära mormor. När hon inte är i Sverige, bor hon i en mindre ort och där bor alla hennes jämnåriga vänner och syskon. Där är nästan alla religiösa och går till kyrkan så ofta de kan. De hjälper varandra och utbyter tjänster. Hon har ett stort socialt nätverk omkring sig. Det utgörs av de goda grannarna samt hennes syskon som inte bor så långt ifrån henne. Hon känner omgivningen väl och kan ta sig fram utan svårighet. När vi pratade om hur det hade varit för henne om hon hela tiden hade bott i Sverige så tyckte hon att fast att hon hade sina barn och barnbarn här och att de gärna hjälpte henne med allting så var det inte samma sak som när hon kan klara

sig själv. Det här är en kvinna som vikt hela sitt liv åt att ta hand om andra. Hon vet inte hur det är att själv bli omhändertagen. Detta är hennes styrka.

Jag vet att det kändes väldigt meningsfullt för både henne och mig att sitta och prata om henne. Hon ville väldigt gärna berätta om sitt liv. Människan är ända till slutet av sitt liv i behov av att andra ser henne som den hon har varit och fortfarande är. Eftersom jag arbetar och just nu läser inom vården och kring den, så är det lätt att jämföra mormors situation med andra personers i hennes ålder. Till exempel så är min mormor en kvinna som har upplevt två världskrig och hon har blivit förföljd på grund av sin kristna tro. Den äldres lagrade erfarenheter under ett långt liv i ett ständigt förändrat samhälle gör henne till en värdefull resurs för yngre. Ett ömsesidigt utbyte av tankar och känslor kan bli livsviktigt och ge mening åt alla åldrar. Det tycker jag verkligen att jag i gengäld har fått.

När jag ska tillämpa en åldrandeteori på denna fantastiska kvinna väljer jag aktivitetsteorin - en övertygelse om att den åldrande individen fortsätter att ha samma behov och önsningar som man hade som medelålders. Därför borde det också vara viktigt att vara så aktiv i social samvaro med andra människor och att ersätta den förlorade yrkesrollen med nya roller i familjeliv, föreningar och samhällsliv, för att bibehålla en positiv uppfattning av sig själv som en värdefull och behövd människa. Eftersom åldrandet ofta åtföljs av en rad förluster av olika slag, gäller det att motverka dessa genom att hålla sig så aktiv som möjligt.

Angelas liv har präglats av det hårda arbetet, religionen och körsången. Både hon och hennes make var djupt engagerade i kyrkan hela livet. Att sjunga har alltid varit hennes passion i livet och trots att vissa körmedlemmar har fallit ifrån på grund av dödsfall eller sjukdom så är det fortfarande ett gäng gamla barndomsvänner kvar. Aktiviteten kyrkosång rymmer för henne alla tre värdedimensionerna. Det konkreta värdet eftersom hon är religiös och faktiskt tror att hon får sin lön när hon kommer till himmelen. Dagligen går hon till sin kyrka. Det ger henne ett självbelönande värde eftersom religionen för henne är en livsstil. Eftersom hela hennes liv har kretsat kring sången och kyrkan, får det ett symboliskt värde för henne. Det är en av de få aktiviteterna i hennes aktivitetsrepertoar där lek och rekreation. De andra aktiviteterna som hon berättade om till exempel; arbeta för hand på åkern, valla kor, hushållsarbete och barnpassning upplevdes av henne som arbete och skötsel. Vindruveodlingen ger henne också ett konkret, självbelönande och symboliskt värde. Man har odlat vin i många generationer och det är ett utmärkt exempel på hur man odlar och sköter om sin trädgård för att slutligen få belöningen i form av skörd.

Min mormor är en självgående person i Slovenien. Hon kan göra sig förstådd och hon anlitar folk för att utföra sysslor åt henne. Fast när hon har varit i Sverige så har hon fått hjälp även där. Men hon tycker inte om att vara beroende av andra. Det ger hennes liv ett högre värde så länge hon får sköta om sitt eget hem. Slovenien är omgivet av en underbart vacker natur och omgivning. Landet är inte platt som södra Sverige, utan rikt på skog, berg och dalar. Det är väldigt likt det Österrikiska landskapet. Det existerar ett samband mellan människans välbefinnande och hälsa och den omgivningen hon befinner sig i. Den skönaste och därmed hälsosammaste platsen att bo på är där det finns gott om friskt vatten och där det finns utsikt över gröna skogar, åkrar och ängar. Jag kan undra lite om inte det har med hennes välbefinnande att göra. Hon är 87 år och visst har åldern satt sina spår i henne. Hon har lite hjärtproblem, hon hör och ser sämre men allt det tillhör det normala åldrandet. När Angela är i Sverige blir hon väldigt inaktiv. Det kan få en förödande effekt på henne i längden och det är hon väldigt medveten om. Hon har en stark hemlängtan och hon sitter och räknar dagarna för sin hemfärd. Jag är glad över att ha en sådan mormor, en mycket intressant kvinna. Genom att få reda på hennes levnadshistoria har jag lärt mig mer om min egen bakgrund.

ŠTUDIJ NA ŠVEDSKEM**Moja zapažanja**

V Stockholm sem prišla v začetku meseca marca. Po morju so plavale ledene plošče. Vse od takrat, ko sem kot osnovnošolka brala potopise Svena Hedina, sem si želela videti z nordijskim hladom zaznamovano pokrajino. Priti v Stockholm, je zame pomenilo uresničiti sanje... Sledeči zapis je kratek posnetek tistega, kar se je v meni zapisalo med štiri mesečnim, študijsko obarvanim, bivanjem na Švedskem. Moj namen ni bil primerjati sveta, iz katerega sem prišla, s tistim, ki me je sprejel na severu. Primerjanja ne maram. Toda očitno tudi moj um deluje po principu, da je za zapominjanje najboljša tehnika uporaba nenavadnih asociacij. Mojo pozornost so tako bolj pritegnili dražljaji, ki jih nisem bila vajena, s katerimi se poprej nisem srečala, ali pa le redko, ki so mi bili nenavadni in v začetku tuji.

Mesto in njegovi ljudje

Moje izvorno mesto je poleg Bratislave edina evropska prestolnica, ki nima podzemne železnice. Blok, v karem sem stanovala v Stockholmu, pa se je spogledoval z vhodom v T-bano. Kmalu sem spoznala to podzemlje, največjo umestnostno galerijo, kar sem ji bila kdaj priča, mesto pod mestom. Kmalu sem tudi spoznala, da me duši in utruja. Toliko ljudi, tako malo svetlobe. Vzela sem v roke "Gula Tidningen" in se kmalu poganjala po mestu na rabljenem kolesu. Kakšna svoboda! Moje življenje v Stockholmu je dobilo nove dimenzije. Včasih sem sicer razmišljala o referendumu za znižanje vzpetin v mestu (prihajam pač iz dežele, kjer so referendumске pobude vsakdanjost) in si želela, da bi naša hiša ne stala na (subjektivno) najvišji točki Stockholma. Toda novo vozilo sem vzljubila skoraj tako, kot svoje ljubljansko kolo in žalost je bila globoka, ko je nekega dne izginilo iz kolesarnice. Ker pa kupiti kolo iz druge (ali tretje) roke, na moje presenečenje na Švedskem ni omembe vreden strošek, sem si omislila še enega. Zelenega.

Prebivalci Stockholma so v meni kmalu prebudili tudi prav arhaične misli. Doživljala sem jih kot poganske častilce Sonca. Ne sonca, pač pa Sonca. Ko sem jih opazovala v parkih in na obali, sedeče, ležeče, stoječe, samske, v parih in skupinah, se mi je zdelo, da dobivajo kolektivne vzpodbude: Vse ven! Na travo! Gornje sloje obleke dol! In nastavljeni se Soncu! V deželi, kjer je svetlobe tako malo in je sonce tako minljivo, mi je prisrčen pojav kmalu postal razumljiv. Navzela sem se ga tudi sama.

Številne parke poleg tega, da z njihovo pomočjo zadovoljujejo zgoraj opisano potrebo po pridobivanju sončnih hormonov sreče, Stockholmčani tudi drugače izrabljajo zelo hedonistično. Zelenice ljubljanskega Tivolija so še do pred kratkim strogo varovali pred teptanjem in tudi zdaj smo še plašni, da bi sedli nekam, kjer ni postavljene klopce. V švedskih parkih pa je nasprotno, posebno ob vikendih, težko najti prostorček, kamor bi pogrnil svojo odejo. In potem so tu seveda še pikniki....

Zdelo se mi je, da se v Stockholm steka ves svet. Statistike kažejo ,da je to pravzaprav realna slika, saj je skoraj četrtina švedskega prebivalstva tujcev. Drug ob drugem so stali ljudje različnih ras, etničnih pripadnosti, izgledov in drž. Stockholm mi je tako pomenil razširitev mojih obzorij, izkušnjo sobivanja z različnimi kulturami. Nestrpnosti nisem zasledila niti je nisem občutila sama...morda pa je le nisem videla. Počutila sem se kot ena v reki tistih, ki so v Švedski videli državo socialne blaginje. Vendar mi ni ušlo, da sem imigrante večinoma videvala na delovnih mestih, ki ne vodijo v družbeni vrh, kot čistilce, voznike, fizične delavce. Spomnila sem se na ljudi iz ostalih republik bivše Jugoslavije, ki so prišli v Slovenijo in enako največkrat predstavljali nekvalificiran delovni kader. A v primerjavi s Stockholmom je Ljubljana etnično homogena in zdi se mi, da ljudje še vedno

pogledajo nekoga, ki je drugačne barve polti, drugače oblečen. Včasih najbrž tudi nestrpno, v večini primerov pa radovedno in presenečeno.

Naslednja skupina, ki je pritegnila mojo pozornost, so bili moški, ki so v dopoldanskih urah pred seboj potiskali otroške vozičke. Mislim, da Slovenci redko izkoristijo možnost, da bi del porodniškega dopusta koristili oni. V svojem življenju sem redno samega z vozičkom videvala le enega možakarja, pa še ta je ob njem tekel... Ob vsem tem naraščanju, se mi je zdelo, da nataliteta na Švedskem me more upadati, predvidevam pa, da najbrž demografske statistike kažejo drugače. Pred odhodom so me namreč posvarili, da naj si za področje dela nikar ne izberem pediatrije, češ da se na Švedskem največ dela na populaciji starostnikov. Vendar se mi je zdelo, da se starosti, razen ob nakupu alkohola, na Švedskem ne poudarja. Še posebej ne, ko gre za izobraževanje. Državljanse se spodbuja in podpira pri nadaljevanju ali začetku študija. Študenti, s katerimi sem bila v stiku so mi pogosto, največkrat na moje veliko presenečenje, kazali fotografije svojih otrok. Pri nas je, z redkimi osvežujočimi izjemami, ki pa morajo za to marsikaj postaviti na kocko, izobraževanje omejeno na čas preden si ustvariš družino oziroma naj bi se do 30. leta (pa vendarle že) zaključilo in se k njemu ne vračalo.

Naj napišem še nekaj besed o sebi:

Pred nekaj več kot 22 letimi sem se rodila v Ljubljani. Po končani Srednji zdravstveni šoli sem se vpisala na Visoko zdravstveno šolo na Univerzi v Ljubljani, smer delovna terapija. V 3. letniku študija sem izkoristila možnost in za 4 mesece prišla na Karolinsko Institutet v Stockholm, s katero naš oddelek sodeluje. Švedska, in sploh Skandinavija, je ena vodilnih sil delovne terapije. Tako v praksi, kot v raziskovalnem delu so pred nami, in tudi marsikatero dolgo evropsko državo. Moje bivanje na Švedskem me je v to prepričalo in me tudi navdušilo, da se vrnem nazaj in svoje znanje še nadgradim. Trenutno končujem študij in ogrevam hiško v vasici malo izven Ljubljane, da naju s črno mačko, ki občasno živi z mano, ne bi preveč zeblo.

Urša Bratun

NEKAJ UTRINKOV IZ LETOVANJA V EGIPTU

Kristjani, judje in muslimani verujejo, da je Gebel Musa (Mojzesova gora) biblijska gora Sinaj-tista gora, na kateri je Mojzes dobil deset zapovedi. To je pomembni romarski kraj, povzpne se ob sončnem zahodu. 2285m visoko - steza našega gospoda Mojzesa, "3750 stopnic v nebo." Ob poti čakajo beduini s kamelami, da poberejo omagance. V preprosti kapeli na vrhu, blizu votline v kateri je Mojzes preživel 40 dni, so zjutraj maše. Grški pravoslavni samostan sv. Katarine leži v slikovitem okolju Wadija Deir, v senci dveh gorskih vrhov, Sinaj Gebel el-Deir.

Samostan sv. Katarine je bil kraj romanj že pred 4. st. je najstarejši neprekinjeno obljudeni samostan na svetu. L. 338 je bizantinska princesa Helena ukazala, naj na kraju gorečega grma zgradijo kapelo, cesar Justinijan pa je v 6. stoletju dodal utrjen samostan, ki naj bi varoval menihe in romarje pred napadalci. Šele pozneje so ga posvetili sv. Katarini, aleksandrijski lepoticici iz 4. stoletja, ki se je spreobrnila v krščansko vero in mučeniško umrla, ker jo je rimski cesar Maksencija obtožil malikovanja. Legenda pravi, da so menihi pet stoletij pozneje našli njeno izgubljeno truplo vse sijoče na vrhu gore Kebel Katerina, kamor so ga prinesli angeli. V notranjosti obzidja je glavna stavba cerkev Kristusovega spremenjanja - zdaj cerkev sv. Katarine - in je poleg kapele gorečega grma najstarejša stavba znotraj obzidja. Tam je razstavljenih nekaj najstarejših ikon na svetu. Od tod se odpirajo v glavno ladjo čudovita vrata iz cedrovine. Dvanajst izvirnih stebrov predstavlja 12 mesecev, na vsakem je ikona svetnika,

ki ga je treba častiti v tistem mesecu. V cerkvi je ena največjih umetnin bizantinske umetnosti, mozaik s prizorom Kristusovega spreminjanja iz 6.stoletja, v sredini je upodobljen Kristus, na levi stojita Elija in sv. Janez, ob Kristusovih nogah je Peter, na njegovi desni pa Mojzes in sv. Jakob. Nad lokom sta medaljona z Marijo in sv. Janezom Krtnikom, ob oknih pa so prikazani biblijski prizori z Mojzesom, ko sprejema deset zapovedi in ko si pred gorečim grmom sezuva sandale.

Obiskovalci, ki si ogledajo kapelo gorečega grma, se morajo sezuti. Nenavadno je, da so oltar postavili na koreninah grma, sam trnov grm pa so presadili za cerkev, kjer ga lahko vsak vidi. V samostanu je še več zakladov, vendar si jih lahko ogledate samo z

dovoljenjem koptskega patriarhata v Kairu. Knižnica hrani najpomembnejšo zbirko verskih rokopisov za Vatikanom, v njej je okoli 5000 knjig in 3000 rokopisov. Levo od cerkve stoji Mojzesov vodnjak, kjer je Mojzes srečal svojo ženo Ciporo. (Nekaj teh podatkov sem našla v knjigi *Tomi, Miha in Bena ob vznožju ene od piramid v bližini Kaira* o samostanu in Mojzesu.) Drugače so ljudje zelo prijazni, delajo samo moški, tako da žensk ne srečaš veliko, če pa že katero, so čisto zakrite, tudi kopajo se oblečene - čisto v črno oblečene. Zanimivo

je tudi to, da je bilo v Kairu videti kot turistov največ Rusov, Poljakov ter Italijanov, skoraj nobenega Nemca ali kogar iz Zahdonih držav.

Bena Budja

Za informacijo naj še povemo, da je avtorica zgornjega članka BB rojena na Švedskem, kjer ima še sorodnike, s katerimi se občasno srečuje ali dopisuje. Že več kot dve desetletji pa živi v Sloveniji.

Lokala Nyheter

Lördag - 29 Nov

Företagsrocken rullar vidare

Trångt, svettigt och ett härligt tryck var det när andra omgången av företagsrock avgjordes på Tages igår.

2003-11-28

Igår avgjordes andra omgången av Företagsrocken. Det var betydligt mer folk på Tages denna omgång och när Väskshopen äntrade scenen som sista band för kvällen var det fullt ös på

dansgolvet.

- Det här är riktigt bra. Hade det inte varit så att mina arbetskamrater på Sandåkerskolan hade spelat så hade det varit solklart vem jag hade röstat på, sa slöjdläraren Per-Magnus Svensson.

- Väskshopen har egentligen inte här att göra idag. Dom ska ju spela på fredagar och lördagar, sa en annan. Och visst var dom duktiga. Vir: IT, Landskronadirekt

Pojasnilo: Bilo je v četrtek, 27. 11. ob 21. uri zvečer v znani landskronski restavraciji. Podjetja so v Landskroni uvedla tekmovanja lokalnih glasbenih skupin (rockarjev) leta 1996. Od takrat se je zvrstilo že lepo število mladih in tudi starejših talentov na javnih odrih pred sorazmerno številnimi poslušalci. Tokrat je sodelovala tudi skupina šestih mladih (od 22 let navzgor) fantov, med katerimi je bil Slovenec druge generacije Mateju Bencek, 22 let. Igra orglje in poje. Na sliki zgoraj ga lahko vidimo na skrajni desni na orgljah. Za ta večer si je ta skupina mladih rockarjev iz Landskrona nadela ime VÄSKSHOPBOYS. Bilo jih je užitek poslušati in gledati, kajti vsi so bili oblečeni v elegantne moške obleke. Po glasovanju publike in nato še s potrditvijo žirije, je skupina VÄSKSHOPBOYS prepričljivo zmagala pred drugimi skupinami. Podobna tekmovanja se bodo odvijala letos še dvakrat. Veliki finale pa bo 18. decembra. Takrat želimo Mateju in njegovim VÄSKSHOPBOYS ponovno lepo uvrstitiv.

Zanimivo je tudi to, da je v žiriji med drugimi, že drugo leto po vrsti, sodelovala Slovenka druge generacije Dora Tuomainen iz Asmundtorpa. Prva leta Företagsrocka v Landskroni je v skupini glasbenikov iz Parajetta v Landskroni sodeloval tudi Slovenec Poldi Karlin. Tako lahko rečemo, da so v Landskroni Slovenci zelo dobro zastopani na glasbenem področju. -stina

Slovensko mladinsko srečanje v Göteborgu

Dnevnik Suzane Macuh: Rokometna tekma v Göteborgu 15/11 2003

14/11 – Potovanje v Hultsfred

V tem trenutku ko tole pišem, se peljem z avtobusom iz Ramkvilla v moje študijsko mesto Hultsfred. Trenutno imam šest tednov prakse in tri tedne bom opravila na avtobusni agenciji Ramkvillabuss, ki organizira potovanja po celi Evropi. Tukaj imam tudi možnost, da povem kaj več o naši prelepi Sloveniji in že delam načrte za organizacijo potovanj v domovino. Ramkvilla je majhna vasica s 120 prebivalci, zato ni nobene dobre prometne povezave na razpolago, kot so v večjem mestu. Prav zaradi tega odhajam danes v mesto Hultsfred, tam kjer imam stanovanje in šolo. Jutri bom morala zgodaj vstati, ker bom nadaljevala potovanje. Tokrat me pelje vlak v Göteborg na rokometno tekmo Celje Pivovarna Laško – Redbergslid IK. Upam, da bodo naši rokometaši iz Celja zmagali!

Konec meseca septembra sem poslala vsem Slovencem druge in tretje generacije na Švedskem ki jih poznam, elektronsko pošto, da bi se ponovno srečali/zbrali a malo je manjkalo, da se mi tokrat želje niso ureseničile. Ves čas je bilo slabo zanimanje za to jesensko srečanje in za tekmo, tako da sem mislila, da bom žal morala odpovedati vse in to prav zaradi tega, ker ljudje ne pokažejo zadosti zanimanja, potem tudi mene mine veselje do organiziranja... A poglej čudež, samo nekaj dni pred tekmo sem dobila elektronsko pošto in novico, da se je prijavilo veliko mladincev iz Göteborga za na tekmo in zato sem si premislila tudi jaz, tako da bom z veseljem speljala tole jesensko mladinsko srečanje v Göteborgu!

Tudi sama sem vesela, da grem tokrat v Göteborg ker me zanimajo različni športi, še posebej takrat, ko igrajo naši predstavniki iz Slovenije. Toda predvsem zato, ker se nas bo končno zbralo veliko mladih druge in tretje generacije. Vozila sem se 2 uri in 20 minut, kdor čaka, ta tudi dočaka – in sem spet doma! Zdaj opravim samo nekaj telefonskih pogovorov, da vidim če je vse pripravljeno za jutri in bo tako kot je mišljeno!

15/11 Potovanje v Göteborg

Ura je bila 07.15 in na postaji v Hultsfredu sem samo jaz. Kmalu pride vlak, ki me bo peljal v Nässjö, potem pa naprej v Göteborg. Tam me je pričakala prijateljica Damjana Sajovič, pri kateri bom prespala eno noč. Seveda sva se imeli dosti za pomeniti, kajti minilo je skoraj že leto dni odkar sva se zadnjič videli. V prijetni družbi ura zelo hitro teče in počasi sva se odpravile na tekmo.

Bili smo zmenjeni, da se dobimo pred tekmo pri Lisebergshallen in tako je tudi bilo. Neverjetno, toda zbralo se nas je veliko Slovencev, predvsem iz obeh slovenskih društev v Göteborgu in jaz iz Köpinga. Od te množice nas je bilo 13 mladih druge in tretje generacije Slovencev na Švedskem. Žal, letos niso prišli navijači iz Slovenije, a smo mi navijali tudi za njih! Tekma je bila zelo napeta in švedski rokometaši iz Redbergslids IK se niso tako lahko pustili slovenskim predstavnikom. Toda naši Celjani so bili za las boljši od Švedov in so morda tudi imeli malo več sreče kot RIK in so zmagali. Rezultat tekme je bil 25:30 za rokometaše Celja Pivovarna Laško. Naši predstavniki so si priborili pomebno zmago na švedskem igrišču za uvrstitev naprej.

Po tekmi je bilo dogovorjeno, da gremo v prostore slovenskega društva France Prešeren. Predsednik društva gospod Lomšek je povabil naše rokometaše, tudi nas mlade in seveda tudi vse ostale v njihove prostore, da skupaj proslavimo in navijamo za drugo slovensko ekipo v nogometu. 15/11 je igrala tudi naša slovenska nogometna reprezentanca proti sosednji državi Hrvaški v Zagrebu na stadionu v Maksimiru. Tudi ta tekma je bila zelo zanimiva, saj so naši z dobro igro odnesli neodločen rezultat rezultat 1:1.

Rokometaši so izpolnili svojo obljubo in so prišli v društvene prostore F. Prešerna. Medtem ko so imeli majhno zakusko in so spoznavali švedsko posebnost, kruhke z raki, smo nekateri izmed mladincev, torej manjše število od zbranih mladih, imeli kratek sestanek. Pogovarjali smo se o načrtih za leto 2004 in tudi o tem, zakaj je tako slabo zanimanje za aktivnosti med nami. Najdemo se le, če je nekaj tako zanimivega, kot se je dogodilo danes.

Rokometaši iz Celja so bili malenkost zadržani oziroma rezervirani in res se mi zdi škoda, da se nismo malo bolj spoznali, kajti kar hitro po nogometni tekmi so odšli proti svojemu hotelu. Prav tako smo se tudi mi zahvalili organizatorju tega večera. Vesela sem, da se nas je zbralo toliko, a za naslednjo srečanje upam, da bo več mladih po srečanju sodelovalo tudi na sestanku.

Na koncu mojega dnevnika bi se rada zahvalila vsem prisotnim našega srečanja, društvu France Prešeren za družabni večer, ekipi Celje Pivovarna Laško za eno super tekmo – cestitam jim za zmago! Nazadnje bi se rada zahvalila gospodu Cirilu za nasvete in pomoč, predvsem pa Slovenski zvezi na Švedskem, brez katere ne bi bilo možno izpeljati našega mladinskega srečanja. Hvala lepa!

Suzana Macuh

Sporočilo: Suzana Macuh je član upravnega odbora Slovenske zveze in je odgovorna za organizacijo slovenske mladine na Švedskem. UO Slovenske zveze ji čestita za požrtvovalnost in ves trud. Obenem vabimo preostalo mladino druge in tretje generacije, da se oglasijo Suzani!

E-mail: macuh@hotmail.com

Mobil, telefon: 070 – 364 83 53

Ciril M. Stopar

SJÄLVBIOGRAFI

av Therese Laudon, 16 år

Jag lever ett lugnt liv
Maskrosvägen 8 på dagarna.
Går ut med hundarna,
Skyfflar hästskit och rider.

Jag lever ett lugnt liv
I närheten av en gödselstack.
Jag är häljarpare.

Jag har hört bomberna falla
I ett avlägset land,
När jag satt i min mormors
Lugnande famn.
Jag har inga vingar,
Men är ett orkanöga,
Jag stormar och bär mig åt.
Fast inuti är jag lugn och fridfull.

Jag lever ett lugnt liv
Med ständiga påminnelser
Om mina förpliktelser.
Jag är som en plockad gås,
Där vattnet ständigt rinner
Av min nakna hud.

Kvinnor ska vara stöpta
I samma form.
Min mamma uppmuntrade mig
Till att vara sann mot mig själv.

Jag hungrar efter livet
Och letar efter sanningar.

Men idag kan jag inte göra
Något åt det.
Så jag längtar lite till,
Fast att jag blir förkrympt och grå.
Jag längtar....
För att det är så det ska vara.

NOVICE IZ DRUŠTEV

FÖRENINGSNYTT

Köping

Jesen

Dragi člani, znanci in prijatelji, jesen je za nami, narava se počasi spravlja k počitku, dnevi so krajši in hladnejši, pa da ne bi bili preveč dolgočasni, vas zato vabimo v naše društvene prostore vsako soboto od 18. ure naprej, seveda tudi ženski krožek bo ob sredah kot običajno, moški pa ob četrkih.

Vsekakor pa imamo tudi razne druge aktivnosti sedaj v jeseni, prav tako bomo s temi aktivnostmi nadeljevali naslednje leto;

Oktober – Družabni večeri po dogovoru.
November – Spominjamo se svojih rajnih znancev in prijateljev.
Praznujemo tudi (Očetov dan) Farsdag.
December – Sv. Miklavž obišče naj mlajše.
Družabni večeri ter Silvestrovanje.
Ob nedeljah pa naši mladinci igrajo innebandy.

Dobrodošli pri vseh teh aktivnostih!

Novoletna čestitka

*Kam le čas beži, le kam se mu mudi,
leto za letom gre, verjemite mi, da res to je.*

Blagoslovljene božične praznike, sreče zdravja in zadovoljstva v prihajajočem letu, iskreno želimo vsem društvom, Slovenski Zvezi, vsem članom uredništva Glasila, Slovenski Ambasadi ter Slovenski Katoliški Misisji na Švedskem.

Posebej želim še **mirne, zadovoljene BOŽIČNE PRAZNIKE**, miru veselja in zadovoljstva v NOVEM LETU vsem članom Slovenskega Društva Simon Gregorčič v Köpingu, upravnemu odboru pa veliko uspeha pri nadaljnjem delu in vodenju društva. V novem letu 2004 se še ne ve, kaj prineslo bo. Naj bo sreče, zdravja, blagostanja, prijateljstva, ljubezni in miru za vse dovolj, saj življenje je prekratko, da v njem bi bilo prostora za zavist in sovražstvo.

V prihajajočem letu naj bo obilo uspehov, notranje trdnosti in prijetnih doživetij, to so želje predsednika društva Simon Gregorčič v Köpingu

SREČEN BOŽIČ IN NOVO LETO 2004 !

Alojz Macuh

ESKILSTUNA

V Eskilstuni je gostovala skupina umetnikov v organizaciji SKUC iz Ljubljane, kjer so dne 9. maja odprli razstavo *Far away* v umetnostnem muzeju. Nad zgradbo se je tega lepega pomladnega dne vila slovenska *Slovenska zastava se je vila nad muzejem v Eskilstuni*

zastava. Ta vrsta slovenske umetnosti je bila tokrat na Švedskem prvič predstavljena. Razstava je bila začetek kulturnih izmenjav med SKUC Ljubljana in Kulturnim odborom v Eskilstuni. Razstavo je organizirala ALenka Gregorič. Sodelovalo je 7 umetnikov.

Razstavo sta odprli ge. Kristina Eriksson iz umetnioško kulturnega odbora v Eskilstuni ter slovenska veleposlanica Darja Bavdaž – Kuret iz Stockholma.

Otvoritve se je na povabilo oudeležil tudi predsednik slovenskega društva v Eskilstuni g. Uršič Rudolf. Na prireditvi je sodelovala tudi glasbena skupina Chillie Space iz Ljubljane.

Direktor muzeja v Eskilstuni in slovenska veleposlanica v pogovoru pred otvoritvijo razstave

Razstava je trajala do 31. avgusta. Obenem s to razstavo pa je bila v mestni knjižnici tudi razstava fotografij SLOVENIJA DANES, z namenom, da bi

Slovenija predstavila nekaj svojih značilnosti in zbudila interes pri švedski javnosti. **Otvoritveni govor ge. Ambasadorke Darje Bavdaž - Kuret**

Ta razstava je bila odprta med 9. majem in 9. junijem. Od 8. do 10. majaja je bil v lokalnih umetniškega društva OBLIKA IN BARVA izveden workshop

Home, katerega organizacijo sta držala v rokah Tanja Lazetič in Dejan Habič iz Ljubljane. Zaradi vseh teh prireditev in razstav so tukajšnji mediji – lokalni radio in dnevni tisk – posvetili veliko interesa dogodkom in Sloveniji nasploh. V časopisu je ves teden izšlo več člankov, od katerih navajam dva naslova: Debut för slovensk konst i Sverige ter naslov Slovenien visar upp sig.

Po ogledu razstave pa smo se tudi malo okrepčali.

Naslednja stopnja tega kulturnega sodelovanja pa bo obisk švedskih umetnikov v Ljubljani v letu 2004.

Ob koncu tega lepega obiska pa še posnetek s predsednikom KK SLOVENIJA, Rudijem Uršičem v Eskilstuni.

Dne 4. oktobra smo v Eskilstuni skupaj z društvom Simon Gregorčič v Köpingu organizirali potovanje (romanje) v Stockholm. Tam je katoliški škof, g. Anders Arborelius, v stolni cerkvi služil sveto mašo, ki je bila po namenu za vse Slovence na Švedskem. Bilo je to za nas zelo lepo doživetje. Po cerkvenem bogoslužju pa smo se prijetno razvedrili. Ponovno bi se rad zahvalil g. Lojzetu iz Köpinga za prijetno in varno vožnjo.

Uršič Rudolf, Eskilstuna

Göteborg

Potepanje po Sloveniji!

Predlog, da bi se odpravili z avtobusom po Sloveniji je prišel, ko smo se vračali iz Köpinga lani. Mnogi Slovenci imajo švedske prijatelje, katerim ni bilo dovolj, da smo samo opisovali našo lepo deželo. Upravni odbor Slovenski dom se je zato odločil, da bomo ta izlet poskusili speljati v septembru letos. Pošta je bila poslana, da tisti, ki bi radi bili zraven lahko s tem načrtovali in še hranili nekaj dopustnih dni za to priložnost. Tudi cena potovanja je bila pomembna, saj ne bi radi preveč ogulili naše člane in prijatelje. Vse je bilo tudi odvisno od cene avtobusa. Predsednik Jože ima pri tem veliko zahvalo!

Hotel Ormož je imel ob tej priložnosti lepe ponudbe za tri- in petdnevno potepanje po Ormožu in okolici z različnimi dejavnostmi. Marija Perovič, Marjana in Stane Ratajc so imeli nalogo, da so se povezali, uredili prenočišča, naročili vodiče itn. Tudi program je bil važen, da smo lahko videli čim več. Prostega časa ravno ni bilo veliko.

Avtobus je odpeljal iz Göteborga v petek 26. septembra. Polni pričakovanja so potniki sedeli v avtobusu in se spoznavali med seboj. Sama z možem sva šla na pot že v sredo in bi se naj priključila v Ormožu v soboto večer. Marijino sporočilo po mobitelu je povedalo,

da so na kosilu v Mariboru že opoldne. Tako sva samo vse potrebno dala v avto in na pot. Ko sva prispela tja sva mislila, da sedaj gotovo vsi počivajo. V recepciji hotela so nama povedali, da so zunaj na sprehodu. Nekateri so si ogledali Ormožko vinsko klet, sprehodili po Ormožu in seveda bili na kavi. Zvečer smo se zbrali v restavraciji hotela ob dobri večerji, slovenski glazbi in plesu.

KOG

Foto: Marjana Ratajc

V nedeljo smo začeli z obiskom na Kogu, kjer so nas počastili z orehi, orehovimi rogljički in hladno vodo iz domačega studenca. Tudi vaškega čebelarja smo obiskali, kjer smo lahko

kupili med in medico. Naprej ogled okolice Jeruzalema med vinogradi do keramike Belec. Kosilo na kmečkem turizmu, gobova juha z ajdovimi žganci in v krušni peči pečen kruh.

Kako je svet včasih majhen, Marija Lajšič je v lastnici kmečkega turizma spoznala svojo sošolko. Ob tej priložnosti nas je častila z njenim vinom nazdravili smo, zapeli ob slovesu še objemi in želje za dobro počutje in lepo potovanje. Ogledali smo si tudi muzej starega kmečkega orodja, stare črne kuhinje in gospodinjskih pripomočkov. Kruh in zaseka ter domače vino sta zaključila ta ogled. Med vinogradi do gostišča Malek kjer je bila degustacija vin in opis različnih grozdja v kleti. Piknik je sledil na prostem z grilanim mesom in dobro kapljico. Harmonikaš je zaigral in kar hitro smo pristopili in zapeli zraven. Pri plesu so tudi švedski prijatelji pristopili. Ob tej priložnosti smo tudi čestitali Jerku za njegov

65.letni rojstni dan. Ni ga boljše mogel praznovati, kot med veselimi prijatelji in čudoviti naravi. Tema se je počasi začela spuščati in zadovoljni smo se odpeljali v hotel.

Dež, ki je naslednji dan pokvaril trgatev, ki je bilo na programu, ni vzel nobenemu dobre volje. Ogledali smo si muzej v Ormožu, oljarno v Središču ob Dravi, kjer prešajo olje iz bučnih semen. Zvedeli smo tudi, da se bučno olje ne uporablja samo za solato ampak v zdravilstvu, za pecivo, kruh itd.

Degustacija v ljutomerski kleti. M. Ratajc; M. Kolar

Foto: Jožica Kokol

Obisk v Ljutomerski kleti in ponovno poskus različnih vin. Štajerci smo bolj za bela vina. Imeli smo tudi možnost kupiti vino, ki smo jih poskusili. Sama sem si kupila ledeno vino za kakšno posebno priložnost. Večerja in nastavitev v Ljutomerskem hotelu. Ker je cel dan deževalo smo po večerji izkoristili za sprehod po Ljutomeru saj so zvezde kar žarele na nebu.

Priključili smo se kasneje družbi v restavraciji, Jože in Simon sta obiskala babico in ta jima je spekla pravo Prleško gibanico, katere smo bili deležni. Skupinska slika pred hotelom Jama v Postojni
Foto: Perovič Marija

Pivovarno Laško in ob kosilu poskusili različne izdelke tega podjetja.

Želja po kavi in pauza za cigarete, kje se ustaviti?? Trojane seveda. Kava, krof, lep razgled po okolici je zadovoljil vsaj moje želje. Nastavitev in večerja v Hotelu Jama v Postojni je bilo dovolj za ta dan. Ogled Postojnske jame to je bilo doživetje zase. Bili smo navdušeni in ponosni, da imamo nekaj tako lepega, ki privabi goste iz celega sveta. Pot naprej v Vipavsko dolino, ogled kleti in poskušnja vin pri kosilu. VIPAVSKA

KLET Foto: Marjana Ratajc

želodec!

Sarkofag (grobnica) iz časa faraonov, stara 2500 let, težka 3,5 tone, iz Egipta. Prav takšnih obstaja samo šest na svetu, dve sta v Vipavi.

Foto:

M Ratajc

Pogovor v zbrani družbi ob čakanju na večerjo.

Foto: M Kolar

Gobova juha, ki je bila v kruhovem oblikovanem lončku, testenine oblikovane kot grozd, v stekleni kozici pečena raca in ješperlj ter vino od lokalnega producenta Tilia. Nekaj

posebnega, če boste kdaj v bližini Vam priporočam! Z možem sva bila pred 23. leti na tem dvorcu, bil je zapuščen le rastavna trgovina pohištva ja kazala znake življenja. Pred 20. leti je Vipavska občina, ki je lastnik dvorca to dala v najem in tako so uredili čudovito restavracijo. Nad restavracijo imajo koncertno sobo s freskami po stenah in klavir (samo

Gobova juha servirana v krušnem krožniku. Foto: Marija Kolar trije na svetu) za koncerte. Po poti nazaj v Postojno smo švedske prijatelje poskušali naučiti *Mi se imamo radi*.

Počitek je bil potreben saj že naslednji dan je avtobus peljal proti Ljubljani. Tam nam je

vodič razkazal znamenitosti in zgodovino Ljubljane. Kratek čas smo lahko tudi porabili zase. **Zaključna večerja v Begunjah v Avsenikovi restavraciji.** Foto: Marija Kolar

Pot na Bled in s tem tudi presenečenje za katerega jih je vedelo

samo malo število. Zaključna večerja, se pravi praznično oblačilo in pot je zavila za Begunje. Ustavili smo se pred Avsenikovo gostilno, ki letos praznuje 50- obletnico. Ogleдали smo si muzej z zlatimi in diamantnimi ploščami, darilo, ki so jih dobili po svetu. V sami gostilni so že sedeli nemški in avstrijski gostje in tem smo se pridružili še mi. Avsenikovi *nasledniki* so nas pozdravili in zaigrali. Dobra večerja, vzdušje je naredilo, da smo kar hitro preiskusili tudi plešišče. Vsega luštnega je enkrat konec, tako smo se odpravili nazaj na Bled na počitek. Po zajtrku smo si ogledali še Blejski grad. Čas slovesa je prišel z željami, da se srečamo še kdaj ob takšnih priložnosti in upam, da so potniki v avtobusu na poti nazaj v Göteborg seboj odnesli lepe spomine, midva z možem sva nadaljevala še dopust v Mariboru.

Ta izlet je bil dobro pripravljen in ob tej priložnosti hvala Mariji, Marjani in Staneju za dobro prevajanje iz slovenščine v šveščino, saj smo se tudi ostali trudili, da se naši švedski prijatelji niso počutili ob stran, ker niso razumeli in znali jezika. Hvala tudi šoferjem Jožetu, Stigu in Kristeru za vse varno prevožene kilometre. Za zaključek smo se imeli lepo, saj se je tudi vreme pokazalo iz najlepše strani. Mnenje Švedov je bilo, da smo Slovenci zelo gostoljuben narod in da bodo še potovali v Slovenijo. Ker je bil ta izlet malo pozen, nismo načrtovali posebnih dejavnosti v društvu razen Martinovanja 8. novembra v Astridsalen. Pridne roke so napravile veliko ročnega dela in izdelkov, ki se bodo prodajali na božičnem bazarju 22--23. novembra v prostorih stare Katoliške šole.

DOBRODOŠLI
Slovenski dom, Göteborg

Za Upravni odbor
Marija Kolar

Höstresa till Slovenien, 26/9--3/10 2003

När den svenska sommaren led mot sitt slut och hösten närmade sig här hemma reste undertecknade 6 personer, med Slovenska föreningen i Göteborg, till Slovenien för att där uppleva en underbar sensommar. Initiativet kom genom en inbjudan från Magdalena och Feliks Jablanovec i Göteborg,

Tillsammans med ytterligare ca 35 personer gav vi oss iväg till Slovenien med buss. Resesällskapet var i blandade åldrar och med blandat ursprung. Detta blev en resa, som vi - som aldrig satt vår fot i Slovenien - sent kommer att glömma.

Vår första bekantskap med landet var Ormož som vi kom till via Maribor. I denna delen av landet var vi på vingårdar, vinprovningar och museum med gamla bondredskap. En av kvällarna hade vi picknick till dragspelsmusik, dans, sång och en sällan skådad glädje. Som extra bonus var den vackra naturen runt omkring oss.

De följande dagarna var fulla av aktiviteter och vi hann under veckan med åtskilliga vingårdar, bryggeri, huvudstaden, Postojnagrottan, överraskningsmiddag på ett fantastiskt ställe och slutligen den vackra orten Bled.

Att få uppleva landet med en massa »medhavda« guider som kunde sitt land och historia är få förunnat. Dessutom den fantastiska planeringen av resan som gav oss möjlighet att se landet från alla sidor, bli serverade mat och dryck mm. Vi känner oss därför privilegierade över att ha fått alla dessa intryck med oss samt att få träffa så många trevliga människor och dela detta med. *Vi uppskattade*

- * alla glada människor
- * stor generositet
- * ett vackert land
- * gott vin och god mat
- * härlig musik
- * fantastisk reseplanering
- * spännande kultur

Ges denna möjlighet till resa igen så är vi sex personer som gärna följer med igen!! Tack alla som medverkade till en fantastisk vecka.

Hälsar Margaretha och Claes Ivarsson, Rigmor och Bengt Dahlborg, Maria och Åke Hagström (totalvikt var 420 kg vid utresan som ökat till 450 kg när vi kom hem)
(Slovenski dom, Göteborg)

Ostindiefararen Göthenborg III

6. junija na dan *švedske državnosti* so v prisotnosti kralja, kraljice in drugih gostov, spustili v vodo (sjösättning) Ostindiefararen Göthenborg III. Med povabljenimi bi naj bilo tudi 400 Kitajskih gostov (ti so spremljali gradnjo ladje vsa leta z obiski) pa zaradi pljučne bolezni niso prišli, tako je krst prestavljen na junij 2004.

Malo zgodovine ne bo narobe. Vse prejšnje ladje, I in II niso bile starejše kot sedem let in so tudi plule največ trikrat do Kitajske in nazaj. Črv in voda sta uničila les in tako ladja ni bila več varna. 12. septembra 1745 se je zadnji Ostindiefararen Göthenborg II na poti iz Kitajske pred vdomom v Göteborg Nya Älvsborg potopil. Tovor je bil Kitajski porcelan, čaj in svila. Nekaj tovara se je preneslo v pristanišče in se je tam na dražbi prodalo. Leto 1800 so spet prenesli okrog 140 ton porcelana na kopno. Prav tako 1906--1907 so našli še 3 000 celih porcelanskih predmetov, katere so hranili. 1984 so potapljači našli ladjo in 1986--1993 so začeli dvigovati njene dele na kopno.

Leto 1993 v decembru so ustanovili Svenska Ostindiska Companiet AB, ta naj bi delovala in nadzirala gradnjo nove ladje. 11. junija 1995 se je začelo delo z željo, da bi bilo v kolikor mogoče podobno originalu. Nove načrte (starih ni bilo) je narisal takrat 24-letni Joakim Severinsson in on je tudi glavni (skeppsbyggmästare) pri gradnji. Tudi finančno je bilo treba urediti. Začeli so iz nič. Sponzorji in privatne osebe so zajamčile 300 000 000:-- (verjetno se bodo držali te vsote).

Nova ladjedelnica Terra Nova se je zgradila na starih prostorih Eriksberga in zraven kovačnica, mizarstvo in šivalnica za jadra. Material je bilo treba pripraviti, kar ni bilo lahko, saj leta 1745 so bili drugačni pogoji in ljudje tega danes več ne znajo delati. Bilo je iskanje vse naokrog, kje bi se še to dalo nabaviti. Ladja je iz hrastovega lesa, ta mora biti dolg in raven, veliko privatnih oseb je darovalo hraste iz svojih gozdov. V kovačnici so ročno izdelovali žebelje, ki so bili na prodajo po 200:-- (okrog 44 000 so jih prodali), jadra se šivajo ročno, so lanena in premazana s smolo. Delavci so strokovnjaki in polovica jih je v nekaki *arbetsmarknadspolitisk åtgärd*. 137 oseb, petnajstih narodnosti in starost od 18--85 let.

Izrezljane figure, ki bodo krasile ladjo je izrezal evropski znani Andy Peters za kar je porabil dve leti. Velik lev (simbol Göteborga) bo krasil ladjo. Malo jih je skrbelo, da se ladja ne bi postavila po strani. Dobro so jo morali zaliti in vse špranje zamazati. Göthenborg III bo imel motorje in propeler, kjer to zahteva internacionalna plovba, to ni bilo lahko skriti.

Notranjost ladje je bolj komfortna saj stranišča, tuši, sveža voda, zračenje in moderna kuhinja takrat niti za pomisliti ni bilo. Prašiči, kokoši, goveda so spadala k tovoru ladje. Veliko pomorščakov je takrat pomrlo, te so v pristaniščih nadoknadili, ni bila važna narodnost dobili so švedski potni list in so lahko delali na ladji. Sedanji pomorščaki, ki so se javili, da bi radi delali in pluli na Kitajsko, se bodo menjali v pristaniščih. Oktobra 2004 bo Göthenborg III odplul za Kitajsko. Naj ji bo veter v jadrih v pomoč in valovi usmiljeni in da bi jo topovi varovali pred pirati na njeni deviški poti in da se vrne nazaj v pristanišče čez leto in pol.

Za Upravni odbor **Slovenski dom**, Göteborg

Marija Kolar

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA

Olofström

Srečanje starejših Slovencev v Barnakälla

Na meji pokrajin Skåne in Blekinge je mestece Bromölla. Od tu pa do Olofströma je 26 kilometrov. "Kje pa je potem ta Barnakälla?" nas je pobaral marsikateri Slovenec, ki bi se bil rad udeležil tega srečanja. Torej po šestem kilometru malo vijugaste ceste zavijemo na levo v gozd proti jezeru Ivösjön. Nekaj sto metrov od ceste št. 116 pridemo do rdeče enonadstropne precej prostorne hiše z zelo velikim vrtom, na katerem so poleti postavljene mize in klopi prav za društvene dejavnosti in prireditve. Na vrtu je tudi poseben prostor za najmlajše, kjer se lahko igrajo otroci, ne da bi bili v nadlego odraslim. Na sredini vrta stoji še ena manjša hišica v kateri so kopalnice in stranišča. V hiši pa je velik prostor za druženje in za igranje namiznega tenisa ter priložna kuhinja. Hiša ima kar tri vhode s predsobami, kar daje videz prostornosti. V prvem nadstropju pa je nekaj spalnih sob s posteljami, kar je primerno če

imamo goste od daleč ali pa so ti pregloboko pogledali v kozarec in imajo tako možnost prenočiti.

(Zastava, cela družba): ***Gosti so se razveselili kosila***, Foto. C. M. Stopar

Na vrtu je veliko mesta za igranje z žogo in podobne športe. Po travi pa tudi lahko balinamo. Okoli vrta so borovci, smreke in mešani gozd, to pa je garancija za dober in čist zrak. Proti jezeru, ki je več kot kilometer oddaljeno od hiše pa vodi več sprehajalnih poti, kar je idealno za tiste, ki se naveličajo sedeti in bi radi malce razgibali svoje noge. To pa je dobro tudi za osebno zdravje o čemur večkrat opozarjamo naše starejše ljudi. *Foto: Silvana Stopar*

G. Zvone, Viktor, Ciril in Lucijan pojejo Tako je bilo tudi to zadnjo soboto v avgustu, ko smo povabili starejše rojake, da zapustijo svoje stalno mesto pred televizijo in se udeležijo srečanja starejših Slovencev na tem prelepem mestu sredi narave. Odziv je bil neverjeten, saj so prišli naši ljudje iz cele južne Švedske. Lahko omenimo, da so razdalje na Švedskem zelo velike in da ljudje prihajajo dvesto in več kilometrov daleč, samo da

se srečajo. Malo kasneje se nam je tudi pridružil naš slovenski izseljeniški duhovnik gospod Zvone Podvinski iz Göteborga in nas razveselil s svojim obiskom.

Tudi psu pyrenejcu ni bilo dolgocasno, saj smo slovensko govorili Foto: C. M. Stopar

Trije pridni kuharji so pripravljali kosilo in nas zakladali s pečenimi dobrotami, naša pridna dekleta pa so nas z veseljem postregla. Gospa Ivanka iz Ronneby je prinesla s seboj tri velike

jabolčne zavitke, po domače imenovane, jabolčni štrudelj. Organizacija takšnega srečanja je zares obsežna, saj se vedno bojimo, da bo premalo hrane, ker zmeraj pride skoraj enkrat več gostov, kot pa se jih prijavi. Naše kuharice pečejo in kuhajo doma že od četrte ure zjutraj in so zares hvale potrebne.

Abrahamu, cestitku in napev Abrahamu, Foto: C. M. Stopar

Tudi tokrat se je odzval vabilu in prišel med nas poznani Viki- Viktor Semprimožnik in nam igral in pel prelepe slovenske pesmi. Vsi smo radi prepevali v krogu, še posebno se je izkazal naš slovenski duhovnik. Ob tej priliki smo nazdravili enemu najmlajših, ki je pravkar praznoval Abrahama. Pozno popoldne smo tudi organizirali sprehod v gozd in ljudje so poskušali uganiti na vprašanja, ki so se nanašala na Slovenijo in na dve švedske pokrajine. Na koncu pa so morali ugotoviti koliko denarja je bilo v steklenici napolnjeni s starim švedskim drobižem. Pod večer pa smo podelili nagrade najboljši deseterici. **Na sprehod so šli otroci in odrasli, "tipsrunda"**

Pohvaliti moramo našo mladino, ki je organizirala sprehod po gozdu in postavljala lističe s precej težkimi vprašanji. Pa tudi zaplesali so, da pokažejo starejšim, da tudi druga generacija rada zapleše polke in valčke. Na hišico so pripeli tudi

slovensko zastavo, da pokažemo od kje imamo naše korenine. Nekateri so rajši balinali, dokler nas ni deževna ploha spravila v prostorno hišo, kjer smo nadaljevali s petjem slovenskih pesmi pozno v noč. Viktor nas je očaral, ko je tako prešerno igral mi smo v zanosu kar naprej prepevali. Ob koncu srečanja smo se s slovenskim duhovnikom dogovorili, da bomo nadaljevali drugi dan srečanje pri slovenski maši v Olofströmu. Pokrovitelj tega

srečanja je bil Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. **Anika in Peter iz druge generacije sta pokazala kako se pleše slovenskol polko** Foto: C.M. Stopar

DRUGI DAN SREČANJA

V društvenih lokalih v Olofströmu, drugi dan srečanja

Foto: Andreas Holmersson V nedeljo dopoldne smo se v lepem številu zbrali v katoliški cerkvi v Olofströmu, kjer je bral slovensko mašo gospod Zvone Podvinski. Svečano nam je povedal, da ima s seboj relikvijo slovenskega škofa Slomška, še posebno svečano je bilo, ker sta bila pri maši dva Abrahama, Viktor in

Greta Semprimožnik pa sta praznovala štirideseto obletnico poroke. Po maši in obveznem slikanju pa smo odšli v društvene prostore KD Slovenija v Olofströmu, kjer smo prisotne pogostili s kavo in torto. Srečanje je trajalo do pozno popoldne, le gospodu Podvinskemu se je mudilo, saj je ob pol petih bral slovensko mašo v mestecu Nybro, v drugi pokrajini, kjer so naši člani na jugovzhodu Švedske.

Skupna slika v katoliki cerkvi v Olofströmu, drugi dan srečanja Foto: Andreas Holmersson

JUBILEJNI KONCERT ANSAMBLA VIKIS

Ansambel Vikis je praznoval 18. oktobra svojo trideseto obletnico v dvorani Jämshögs Medborgarhus pri Olofströmu. Organizator prireditve je bilo Kulturno društvo Slovenija iz Olofströma, pokrovitelj pa Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Pred proslavo je bila razstava slik z alpskim motivom, oziroma z motivi iz slovenskih planin in Primorske. Avtor razstave je bila slikarka amaterka Silvana Stopar. Vikija in Silvano veže skupna ljubezen do slovenskih planin, kar oba v svojih slikah in melodijah rada prikažeta.

Čeprav so organizatorji predvidevali velik obisk te proslave so se vseeno ušтели. Še pred začetkom koncerta je zmanjkalo mesta in na hitro so morali priskrbeti nove mize in stolice.

Prišlo je nekaj čez 130 obiskovalcev, iz Landskrone so prišli z avtobusom, iz Štockholma pa z avtom. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Svečano proslavo je ansambel začel s koncertom, kjer je predstavil vse svoje uspešnice, med tem pa so omenili tudi zgodovino ansambla v teh treh desetletjih. Po koncertu se je zvrstil kratek program gostov, nato pa se je zvrstila velika **Vsi radi prepevajo** vrsta ljudi, ki so z rožami čestitali ansamblu ob jubileju. Med drugimi omenimo, da so vsi člani

ansambli, sedanji in prejšnji dobili priznanje KD Slovenija iz Olofströma, Vikis pa je dobil tudi priznanje Slovenske zveze, saj že vrsto let nastopa s harmoniko na občnih zborih Slovenske zveze. Ansambel je tudi dobil od Ivanke Hrabar veliko torto v obliki konjske podkve, ki naj jim prinese srečo tudi v bodoče. Povezovalc programa Ciril Stopar je povedal, da Viktor sam ali pa s ansamblom vedno zastopa KD Slovenija v Olofströmu na slovenskih festivalih in srečanjih na Švedskem ter na društvenih jubilejih. Prav tako je vedno prisoten s harmoniko na pikniku, na miklavževanju in ob dnevu žena. Njemu se moramo zahvaliti, da v našem društvu vedno odmeva slovenska pesem, saj nas on večkrat spravlja v dobro voljo in nas spodbuja k petju. Po koncertu smo praznovali tradicionalno Vinska trgatev pozno v noč. KD Slovenija iz Olofströma se zahvaljuje članom in gostom za tako velik obisk, posebno pa SD Lipa iz Landskrone.

SLOVENIJA NA ŠVEDSKEM LOKALNEM RADIU

Predsednik društva Ciril M. Stopar je bil povabljen na četrti švedski radijski program Blekinge, kjer je v polurnem programu predstavil lepote Slovenije, opisal slovenske običaje kot je Vinska trgatev in postavljaj poslušalcem vprašanja o Sloveniji. Tudi v lokalnem časopisu je bil objavljen članek o slovenski vinski trgatvi in slovenskem društvu v Olofströmu.

ZAMENJAVA DRUŠTVENIH PROSTOROV

Sporočamo članom, da se bomo s prvim decembrom preselili v nove, na novo popravljene društvene prostore na drugem koncu mesta. Novi naslov je na Tegnersvägen št. 2 v Olofströmu. V dosedanjih prostorih smo bili več kot 25 let, toda nič ne žalujemo, da se selimo v nove prostore, saj bodo novi društveni prostori za dvajset kvadratnih metrov večji od starih. Stari prostori so nam bili zadnjih let dostikrat pretesni, to se je občutilo na praznovanju Sv. Miklavža in Božičnih praznikov, ko smo se odrasli in otroci stiskali dveh majhnih prostorih.

Vabimo vas v nove društvene prostore.

Agenda: Slavnostno odprtje novih društvenih prostorov na Lucijo, 13. decembra, Praznovanje sv. Miklavža in božičnih praznikov: 20. decembra.

Ciril M. Stopar

ORFEUM - 35 LET (DECEMBER 1968 - 2003), Landskrone

Letos 1. decembra je minilo 35 let od ustanovitve prvega slovenskega društva na Švedskem (Triglav 1968), katerega kulturni dediči so člani slovensko-švedskega pevskega društva Orfeum v Landskrone. Ta jubilej bomo v društvu obeležili z izdajo novega CD:ja VEČERNICE, za katerega so vse pesmi že pripravljene in čakajo na izid pri Zlatih Zvokih. To bo v dobrih petih letih že šesti CD v okviru društva.

Orfeum

Člani pevsekga zbora
Orfeum v slovensko-
švedskem društvu
ORFEUM v Landskroni

Oktober 2003

Foto: Lotta Karlin

- ♣ *Na fotografiji od zadnje vrste naprej in od leve strani:* Robert Karlin, Poldi Karlin
- ♣ Leonida Kembro, Anne-Marie Budja, Andreas Karlin, Alexander Westerlund, Therese Budja – Laudon, Dominika Kostanjevec, Lenka Budja
- ♣ Annie Karlin, Andre Westerlund, Victor Karlin, Charlie Solve
- ♣ Olga Budja, Angela Budja, Augustina Budja, Gabrijela Karlin
- ♣ Isabelle Kembro, Lukas Karlin, Amanda Molin, Daniel Kembro, Rebecka Solve, David Kembro, Linnea Karlin
- ♣ *Na desni strani:* Tanja Tuomainen in Dora Tuomainen

Novoletna polka

(CD: Tedeum, Sestre Budja, 1999)

Glasba in tekst: Olga Budja

**KO JE LETO NAOKOLI
SE ZAVEDAMOPRAVI VSI,
DA ZA LETO SMO STAREJŠI;
MORDA SE TO BOLEČE ZDI!
LEPA SO MLADOSTNA LETA,
VSE PREHITRO MINEJO;
VENDAR TEMU NI POMOČI,
SAJ GODI SE VSEM TAKO!**

**ZAKAJ BI ZATO VESELJA NE B'LO,
PREPEVANJA RADOSTNO?!
NA ZDRAVJE NA SREČO,
LJUBEZEN IN MIR
IZPRAZNIMO KUPICO!
PUSTIMO ZA SABO ŽALOST IN JOK,
KO LETO JE ŠLO NAOKROG;**

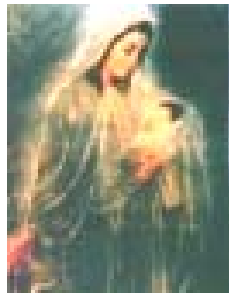
**NAJ VSAKOMUR DANA JE BOŽJA POMOČ
NA TO NOVOLETNO NOČ!**

**KO JE LETO NAOKOLI
VSAK Z VESELJEM POHITI
V ROJSTNO HIŠO K SVOJIM DRAGIM,
V NAROČJE POLNO RADOSTI!
LEPI SO MLADOSTNI ČASI,
TODA HITRO MINEJO;
A V ŽIVLJENJA ZRELI DOBI
BOGU MI ZAUPAMO!**

**ZAKAJ BI ZATO VESELJA NE B'LO,
PREPEVANJA RADOSTNO?!
NA ZDRAVJE, NA SREČO,
LJUBEZEN IN MIR
IZPRAZNIMO KUPICO!
PUSTIMO ZA SABO ŽALOST IN JOK,
KO LETO JE ŠLO NAOKROG!
NAJ VSAKOMUR DANA JE BOŽJA POMOČ
NA TO NOVOLETNO NOČ!**

TEDEUM Glasba: Olga Budja Besedilo Avguština
Budja; CD: TEDEUM; 1999; Izvaja družinski pevski zbor
ORFEUM in vokalni tercet sestre
Budja:

Mili božični zvonovi
Vabijo molit v svetišča.
Jezuščku naši domovi
Nudijo topla ognjišča!
Dve tisočletji pred nami
Jezus povit je na slami:
Betlehem, mesto na
Vzhodu
Dalo je zibel Gospodu!

Medjugorje

Tri desetletja pozneje
so se dogodki zvrstili:
Jezus je sojen in mučen;
jagnje na križ so pribili!
Po Svetem Pismu je vera,
Dolga stoletja - do danes,
S krstom preizkušena bera:
Prvi krstnik je bil Janez!

MI PRINESLI SMO

*Ljudski napev; Izročilo: Terezija Bohanec
Prir.: Angela Budja in sestre Budja*

Mi prinesli smo glas od Jezusa,
Ki se svet ga veseli.
Ravno polnoči čudež se godi
Tam v betlehemskega mesteci.
Kaj mora biti to? pastirci vprašajo,
Da je tako svetla noč?
Zarja, dneva ni, je komaj polnoči;
Tak lepo mesec ne svetil!

Zdaj zagledajo trumo angelov,
Ki se z neba bližajo.
Veselo pojejo pesem glorio:
Nocoj vsa zemlja srečna je!
Tam v revni štalici pri živinici
Svojo zibelko ima,
On, ki vse živi, zimo tam trpi
In na slamici leži!

OJ, TI SREČNA ŠTALICA

*Ljudska; Prir.: Olga, Gabrijela in Avguština
Budja*

Oj, ti srečna štalica, a a a a a
Volek, oslek notri sta, aaaaaa
Volek, oslek notri sta,

Bog sprejme smrt in trpljenje,
Da bi odrešil človeka;
Daje nam večno življenje,
Ko se nam naše izteka!
Zbrani pri jaslicah v krogu
Dajemo svojo daritev;
Pojemo hvalnico Bogu:
Pesem je naša molitev!

Kar smo od staršev prejeli,
To povezuje rodove!
Slomšek v priprošnji pri Bogu
Utira pot v rajske vrtove!
Jezus se je učlovečil,
Da bi očistil nas greha;
Rod je človeški osrečil.
Rajska božična uteha!

Stare krščanske navade
Stkale so vez med rodovi;
Iz grl se razlega: TEDEUM!
V angelsko milih glasovih! *TEDEUM!*

Jezusa nam grejeta. Aaaaaa,
Jezusa nam grejeta!

Glej, pred jaslice ovce, e e e e e
So poleggle vse krotke, e e e e e
Jagenjček pa Jezus je,
Ki odjemlje grehe vse. e e e e e
Ki odjemlje grehe vse!

Iz nebes so k nam prišli, i i i i i
V Jezusa zamaknjeni i i i i i,
Z neba božji angeljci,
Človek naj se veseli! i i i i i
Človek naj se veseli!

Trije Kralji že gredo, o o o o o
Svoje mu dari neso. o o o o o
K njemu prihiteli so,
Mire mu v pozdrav dajo. o o o o o
Mire mu v pozdrav dajo.

Hvala večnemu Bogu, u u u, u u u
Dal nam svojga je Sinu; u u u u u.
Davidovega rodu,
Nam je rojen Kralj miru! U u u, u u u,
Nam je rojen Kralj miru.
U u u, u u u, Nam je rojen Kralj miru!

Švedska slovnica za Slovence: Glagoli in njihove spremembe

Glagoli (verb) nam najpogosteje povedo, kaj kdo dela in kaj se z njim dogaja. Tako v švedskem kot v slovenskem jeziku dobi glagol različne oblike, odvisno od tega, kdaj nekdo nekaj dela ali kdaj se z njim nekaj dogaja. Te različne oblike tvorijo spremembe, ki se v slovnici imenuje glagolski čas (*tempus*). **Tempus** je latinska beseda za **čas**. To je najvažnejša glagolska sprememba v švedskem jeziku. Glagoli v naslednjih parih stavkov se razlikujejo po tem, da so v različnih glagolskih časih:

Olga arbetar idag.	Olga danes dela.
Jelka arbetade i går.	Jelka je včeraj delala.
Ilko dansar nu.	Ilko zdaj pleše.
Olga dansade för en timme sedan.	Olga je plesala pred eno uro.
Matej duschar nu.	Matej se zdaj tušira.
Gusti duschade i morse.	Gusti se je zjutraj tuširal.

V zgornjih besedilih teh treh parov stavkov se glagol končuje na **-r**, a v spodnjih stavkih na **-de**. To pomeni, da sta **-r** in **-de** dve različni končnici, ki se lahko dodata glagolu. Končnica **-r** nam pove, da se nekaj dogaja v tem trenutku ali da se nekaj ponavlja. To je glagolski čas, ki se imenuje sedanji čas (*presens*) ali sedanjik. Končnica **-de** nam pove, da se je nekaj zgodilo prej, takrat. Ta pretekla oblika glagolskega časa je preteklik in se v švedskem jeziku imenuje *preteritum* ali *imperfekt*. V slovenščini obstajata dve obliki glagolskega preteklega časa. Prvo je oblika, ki pove, da se je nekaj trenutno zgodilo v preteklosti:

Denar sem dal ob 7.uri.

Druga oblika je *imperfekt*, s katerim nakažemo, da se je nekaj dogajalo dlje časa v preteklosti, ali da se je to ponavljalo:

Denar sem dajal ves dan.

V slovenskem jeziku se vse pogosteje namesto *imperfekta* uporablja poseben glagolski čas, ki se imenuje *perfekt*:

Denar sem dal ob 7.uri.

Denar sem dajal ves dan.

V švedskem jeziku ni toliko pomembno ali se je nekaj dogajalo v trenutku ali pa je to trajalo delj časa ali pa se je ponavljalo. Zato pa se pomen obeh preteklih časov preterituma ali imperfekta ter perfekta (*supinum*) nakaže s pomočjo preterituma (določnega glagola v preteklem času). Kaj moramo vedeti, da bi v švedščini oblikovali nekaj, kar se je dogajalo v preteklem času? Kdor je pravkar začel z učenjem švedskega jezika, naleti na glagole največkrat v sedanjem času (*presens*). Glej naslednji primer:

Jelka **cyklar**.

Jelka se **pelje** s kolesom.

Oglejmo si tudi kaj je potrebno narediti, da bi dobili stavek v švedskem jeziku, ki bo imel naslednji pomen:

Poldi se je včeraj **peljal** s kolesom.

Da bi lahko tvorili tak stavek, moramo vedeti, kako se v švedskem jeziku reče »včeraj«. Reče se »**i går**«. Poleg tega moramo vedeti, kako se oblika glagola **vozi** iz sedanjega (*presens*) spremeni v pretekli čas (*preteritum*). To se da naučiti s pomočjo naslednjega enostavnega pravila:

Sedanji čas: odzemi -r in dodaj -de = pretekli čas

Glej primer:

cyklar -> cykla/r/ + de -> cyklade

Stavek, ki ga želiš dobiti, je naslednji:

Poldi cyklade i går.

Poskusi tvoriti obliko preterituma (*preteklega časa*) iz glagola v naslednjih stavkih:

Janez pratar

Janez govori.

Štefka städar. Štefka pospravlja.
Ciril skrattar. Ciril se smeje.

Pravilni stavki so seveda naslednji:

Janez pratade. Janez je govoril.
Štefka städade. Štefka je pospravljala.
Ciril skrattade. Ciril se je smejal.

Problem pa je v tem, ker se vsi glagoli ne ravnavajo po istem pravilu kot zgornji. To pravilo velja samo za glagole, ki se končujejo na **-ar** v sedanjem času. Te glagole imenujemo **-ar**-glagoli (*ar-verb*). Obstaja tudi skupina glagolov, ki se v sedanjiku končujejo na **-er**, **-er**-glagoli (*er-verb*). Ti imajo lahko različne oblike, nekateri dobivajo končnico **-te** in nekateri povsem menjajo obliko:

Dominika läser.	Dominika bere.
Olga läste.	Olga je brala.
Dora skriver.	Dora piše.
Hannu skrev.	Hannu je pisal.

V devetem poglavju so obširnejši podatki in pravila za vse glagole v švedskem jeziku. Dokler ne prideš do tega poglavja, lahko uporabljaš zgornje pravilo, če želiš tvoriti preteritum od *ar*-glagola. Ko naletiš na kak drug glagol, se potruj napamet naučiti njegovo obliko v presensu (*sedanji čas*). Če želiš poiskati nek glagol v slovarju, ga najlažje najdeš v obliki, ki se imenuje nedoločnik (*infinitiv*). Oblike infinitiva v švedskem in slovenskem jeziku so npr.:

prata – <i>govorii</i>	läsa – <i>brati</i>
sova – <i>spati</i>	äta – <i>jesti</i>

V švedskem jeziku se infinitiv najpogosteje končuje na **-a** v slovenskem jeziku pa na **-ti**. Na žalost se infinitiv za nekoga, ki se začne švedski jezik šele učiti, zelo redko uporablja. Navadno se na začetku učenja uporablja oblika presens (*sedanji čas*) in dovolj bo, da se za začetek naučimo uporabljati glagole v tej obliki. V svoj zvezek zapiši najprej glagole v obliki infinitiva (*nedoločnik*) in nato v oklepaju presenta (*sedanji čas*):

lyssna	(lyssnar)	<i>poslušati</i>
höra	(hör)	<i>slišati</i>
cykla	(cykla)	<i>peljati kol</i>

Samostalniki in njihove spremembe

Samostalniki (*substantiv*) so tista besedna vrsta, s katero izražamo imena za ljudi (**kvinna** – ženska, **man** – mož, **flicka** – deklica, **pojke** – fant, **barn** – otrok, Janez, Micka), živali (**hund** – pes, **katt** – muca, **fågel** – ptič), predmete in reči (**bord** – miza, **penna** – svinčnik), razne spojine (**vatten** – voda, **järn** – železo, **guld** – zlato) in abstraktne pojme (**namn** – ime, **tanke** – misel, **smärta** – bolečina). Samostalniki imajo več vrst posebnih končnic.

Samostalniki: število

V švedskem in slovenskem jeziku imajo samostalniki število (*numerus*). V švedskem jeziku obstajata dve vrsti števila: ednina (*singular*) in množina (*plural*), v slovenščini pa kot vemo, obstajajo tri vrste števila: singular (*ednina*), dual (*dvojina*) in plural (*množina*). Tako v švedskem kot v slovenskem jeziku dobimo množino z dodatkom posebnih končnic (*deklination*).

Množina samostalnika **stol** – *stol* v švedskem jeziku se gradi tako, da dodamo končnico **-ar**: **stol + ar -> stolar**; množina samostalnika **bank** – *banka* se gradi tako, da se doda končnica **-er**: **bank + er -> banker**. Obstaja še nekoliko načinov za gradnjo množine pri samostalnikih in vsi so opisani v poglavju 10.5.

Za začetek je dovolj, če se napamet naučimo množino vseh tistih samostalnikov na katere naletimo.

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE, MIRU IN ZDRAVJA V NOVEM LETU
2004 - VAM ŽELI VAŠ ZVONE PODVINSKI, švedskí vagabond

Ob 40-letnici Roberta Schumana

EUobserver v eni od izdaj piše, da je nekdanji francoski zunanji minister in prvi predsednik Evropskega parlamenta na dobri poti, da postane svetnik. Postopek za njegovo beatifikacijo naj bi bil končan do konca letošnjega leta. Robert Schuman je bil rojen leta 1886 v luksemburško nemški družini. V več nemških mestih je študiral pravo. Že kot študent je sodeloval pri organizaciji Nemških katoliških dnevo. Ko je Lorena po koncu prve svetovne vojne prišla pod Francijo, se je tam vključil tudi v politično življenje. Po prepričanju je bil krščanski demokrat in je krščanske vrednote zastopal tudi v politiki. Schuman se je 9. maja leta 1950 kot tedanji francoski minister za zunanje zadeve v smislu sprave in zagotavljanja trajnega miru v povojni Evropi zavzel za organizirano interesno povezovanje evropskih držav; v tem smislu je predlagal ustanovitev Evropske skupnosti premoga in jekla. V Schumanovi deklaraciji mnogi vidijo začetek združevalnega procesa, ki je pripeljal do današnje Evropske zveze, zato ga imenujemo tudi oče Evrope. Robert Schuman je umrl 4. septembra leta 1963. Ker Schumanova deklaracija predstavlja mejnik pri evropskem povezovanju, je 9. maj postal dan Evrope. Pred nekaj leti se je začel postopek za njegovo razglasitev za blaženega. Postopek beatifikacije pa poteka še za enega utemeljitelja Evropske zveze in sicer za nekdanjega predsednika italijanske vlade Alcida de Gasperiya.

tg

Romunski pravoslavni patriarh Teoktist je na konferenci v Bukarešti s hvaležnostjo spregovoril o Janezu Pavlu II. ob njegovem srebrnem jubileju. Dejal je, da je papež ob obisku Romunije leta 1999 izrekel besede edinosti, ki so jih pravoslavni pričakovali že stoletja. Konferenco je sicer pripravilo italijansko zunanje ministrstvo, udeležil pa se je tudi romunski predsednik Ion Iliescu. Slednji je poudaril, da je ljubezen sposobna izkoreniniti najstrašnejši totalitarni sistem. Katoliški nadškof v Bukarešti Ioan Robu pa je dodal, da je prav to tudi papeževo sporočilo zgodovini skupaj z neutrudnim prizadevanjem za edinost. Praznovanja papeževega jubileja, ki so že bila in še bodo v Krakovu, Buenos Airesu, Strasbourgu in Bukarešti pa tudi v New Yorku, Jeruzalemu, Rimu in Sao Paulu.

Vir: MaS Informativna oddaja Radia Ognjišče dne 4. 9. 2003

Julkrubba

Julkrubba är från början en romersk-katolsk sed. Redan på 300-talet dyrkades själva

"urkrubban" i form av några brädbitar som reliq i kyrkan Santa Maria Maggiore i Rom.

Som en speciell konstart har julkrubborna särskilt odlats i Italien. Julkrubban kom till Sverige på 1800-talet i borgerliga hem. Seden med julkrubba har spridits över Sverige som en ny kyrklig julsed. Julkrubborna är numera vanliga i hem och kyrkor i hela landet.

Julafton är den helgafton som utgör upptakten till julen och infaller den 24 december, dagen före juldagen. I de flesta engelsktalande länder firas dock inte julen på julafton utan på juldagen, 25 december. Både i Sverige och i andra länder firas

Vart kommer denna sed i från?

Jo, det är en katolsk sed. Under en lång tid var det till och med förbjudet att skylta med denna utländska sed i

julen ursprungligen till minne av Kristi födelse.

Julafton kallas även dopparedan, eftersom man enligt svensk sed brukar servera dopp i grytan just den här dagen. Andra händelser som är förknippade med julafton i Sverige är utdelning av julklappar och visning av Kalle Anka, förr presenterad av Arne Weise, och Sagan om Karl-Bertil Jonssons julafton på TV.

I Sverige brukar man dansa kring julgranen och sjunga bl a "Hej tomtegubbar, slå i glaset" och "Nu är det jul igen".

våra kyrkor. Förekom det så var det i privata hem med någon form av anknytning till den katolska kyrkan och då i första hand i samhällets övre skikt. År 1803 visades en julkrubba offentligt i Stockholm i ett privathem. Första gången som en krubba visas i en protestantisk kyrka är 1929 i S:t Petri kyrkan i Malmö. Detta kritiserades starkt eftersom det ansågs som ett katolskt påfund. I samma veva började detta att sprida sig till Stockholm. Till att börja med placerade man krubborna i församlingssalar men så småningom ställde man ut krubbor även i själva kyrkorummet. Vir: IT;

- **stina**

25. december - BOŽIČ

Marjeta Zorec

V Nazaretu je živila mlada Marija. Bila je zaročena z mizarjem Jožefom.

Nekoč se ji je v sanjah prikazal angel Gabrijel in ji dejal: "Marija, dobro me poslušaj in ne ustraši se. Rodila boš sina Jezusa, ki bo rešil svet vsega hudega." Marija je o sanjah kar naprej premišljevala, a o tem ni govorila z nikomer.

Nekega dne je rimska oblast, ki je tedaj vladala, izdala ukaz, da bo popisala vse prebivalce. Marija in Jožef sta se odpravila v Betlehem po dokumente.

Pot je bila naporna in nevarna zaradi roparjev in divjih živali. Ko sta prišla v mesto, ki je bilo prepolno popotnikov, sta zaman iskala prenočišče. Končno se ju je usmilil meščan in jima ponudil prenočišče v hlevu. "V hiši ni prostora, a v hlevu je toplo in slama je čista." In tisto noč se je v hlevčku rodil Jezus. Mama Marija ga je položila v jasli, polne toplega in mehkega sena.

Na griču nad Betlehemom so pastirji pasli svoje ovce. Bilo je mirno in tiho, ko so se jim nenadoma prikazali angeli in jim sporočili: "Ne bojte se! Prinašamo vam veselo novico: snoči se je v Betlehemu rodil božji sin, ki bo rešil svet vsega hudega. Pojdite k njemu!" Pastirji so se takoj odpravili v mesto in s seboj vzeli jagnje, da bi ga darovali otroku. Res so v hlevčku našli otroka in srečna starša. Pohiteli so na ulice, sporočat ljudem veselo novico. "Rodil se je kralj, odrešenik," so glasno razlagali ljudem.

To je prišlo na uho kralju Herodu. Razjezil se je. "Tukaj sem le jaz kralj! Zakoniti kralj!" Poklical je svoje duhovnike in ti so mu razložili, da je bil ta dogodek že napovedan v prerokbah. Kralj se je zamislil in skoval zviti načrt, kako se bo novorojenčka znebil. Svoje služabnike je z bogatimi darili poslal k mladi družinici, a angel je družino še pravočasno opozoril, da je to le pretveza za ugrabitev Jezusa. Staršema je povedal o Herodovem hudobnem načrtu: "Kralj Herod je ukazal pobiti vse novorojenčke, tudi Jezusa, zato bežite od tod. Bežite v Egipt in tam ostanite, dokler tu ne bo varno." Tako so Marija, Jožef in Jezus odšli še pravočasno iz Betlehema v varen Egipt.

ALI VEŠ Da je Božič star praznik, posvečen Kristusovemu rojstvu? Jezus se je rodil v Betlehemu, kjer je bilo pogansko svetišče Bet Lahama; ljudje so kraj imenovali Bet Lehem, kar pomeni "hiša kruha"; to je bilo rodovitno področje, zlasti dobro je uspevalo žito.

Da so stari Rimljani 25. december praznovali rojstni dan nepremagljivega sončnega boga? Tudi stari Slovani so

verovali, da se Svarog, bog Sonca, ognja in poljedelstva ob zimskem kresu rodi vsako leto na novo. Imenovali so ga tudi "mali bog- božič". Vedeli so, da sta v božičnih dneh najdaljša noč in najkrajši dan, sonce takrat doseže najnižjo točko in se čez dan komaj prikaže. Zato s kresovi preganjali temo in tako ob božiču slavili zmago luči nad temo.

Da se praznovanje Božiča začne že v adventu (beseda je iz latinščine in pomeni prihod), ki zajema čas štirih nedelj (spominjanje na 4000 letno pričakovanje rojstva Odrešenika) pred Božičem? Simbol adventa je venček z vijoličastim trakom in štirimi svečkami, za vsako nedeljo ena. Nekdaj so ljudje advent preživljali z velikim spoštovanjem; tako v času adventa ni bilo veselje, zabav, plesa.

Da božični čas zaznamuje veliko simbolov? **MLADO ŽITO** (pšenica): posodice z mladim žitom so "adonisovi vrtički". Ime nosijo po grškem bogu Adonisu, v katerem je bila utelešena rastlinska rast; Adonis je s požetim žitom vsako leto umrl, jesen in zimo je preživel v neznani deželi smrti, v božičnem času pa se je prebudil v novo življenje. **BELA DMELA** je simbol zimskega sončnega obrata in je zaščitnica pred čaraovnicami in hudičem. **SMREČICA** (božično drevesce) je že v antiki pomenila dobro voljo in naj bi odganjala demone. Je simbol prebujanja novega življenja - drevo življenje. Okrašen in opremljen drevesček z okraski in darili se je v Evropi pojavil šele v 18. stoletju. Prva smrečica pri Slovencih je zažarela leta 1845 v družini gostilničarja P. Luelsdorfa v Ljubljani. Prve umetne smrečice (v Ameriki 1913) so izdelali iz gosjih in puranjih peres. **BOŽIČNA PESEM-Sveta noč, blažena noč** je nastala ob Božiču leta 1818, besedilo je zapisal Jože Mohr, napev pa Franc Gruber, oba iz Oberndorfa. Danes poznamo besedilo, ki je delo dr. Gregorija Pečjaka. Za najstarejšo slovensko božično pesem pa velja Eno deto je rojeno, ki je nastala v 15. stoletju in je priredba znane latinske pesmi, v več različicah, razširjene po Evropi že iz 13. stoletju. **JASLICE** so simbol družinskega praznovanja. Znano je, da je Frančišek Asiški leta 1223 postavil v Umbriji za božič žive jaslice. Že pred njim pa so uprizarjali duhovne igre, ki so ponazarjale najbolj dramatične dogodke Kristusovega življenja. Prve jaslice v Sloveniji so postavili jezuiti v Ljubljani leta 1664.

Da se praznovanje začne po polnočnici v noči s 24. na 25. december? Po polnočnici, ko ljudje zaspijo, prinese Božiček darila pod smrečico.

Da je v legendah zapisano, da se na božični večer voda spremeni v vino, srebro v zlato, da v tej noči živali govorijo?

Da v Sloveniji obstajata še pravoslavni in evangeličanski Božič?

Vir: It, 2003

-stina

Sestanek UO Slovenske zveze v Göteborgu ter uredniškega odbora Informativnega GLASILA, november 2003. Foto: Ciril M. Stopar

← Gospod Zvone Podvinski in cestitka ter darilo abrahamu Cirilu;
Foto: Silvana Stopar

Sestanek UO Slovenske zveze. Foto: A. Budja

Sestanek je potekal v prostorih slovenskega društva France Prešeren v Göteborgu.

Jernej Mlakuž pri arhivskem delu v društvenih prostorih Slovenija v Olofströmu; oktober 2003. Foto: Ciril M. Stopar

Justin Hvala ali Tine, kot ga tudi kličejo doma v Ponikvah na Proimorskem, na obisku pri bratu Jožetu, v sredini prijatelj Zvonko Bencek. November 2003. Foto: A. Budja

Darinka Berginc, 2003

Ati Zvonko na obisku pri hčerki Inger Bencek, Jönköping, junija 2003. Foto: A. Budja

Gusti in Hasse, Jönköping, junij 2003. Foto: Inger Bencek

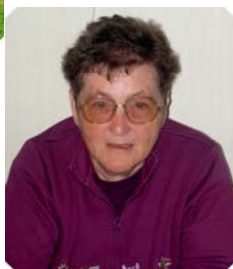

← Vageryd; Urh Laznik. Z žara lepo dišijo pečene dobrote. Foto: Z. Bencek

Budjeve:-->
Gusti, mama
Angela, Olga in
Jelka med
snemanjem
CD:ja
VEČERNICE v
studiu v
Helsingborgu.
Oktober 2003.
Foto: M.Vogel

Terezija Dolničar,
april 2003.

Landskrona.

Foto: Z. Bencek Helsingborg; Foto: Ilko stopinšek

Ivanka Franceus, Malmö;

Marjana Ratajc, Göteborg;

Janez Rampre, Olofström

Foto: Ciril Stopar, Göteborg 2003

Naslovi

Adresser

Povabilo na sodelovanje Slovencev z gospodarstveniki v Sloveniji, e-NASLOV: Slovenci; poslovneži, spoštovane novinarke in novinarji izseljenskih medijev!

Od našega srečanja je minilo že kar nekaj časa. Sporočam vam, da raziskovalni projekt sodelovanja Slovencev po svetu in zamejcev z matico, dobro napreduje. Izpolnjeni vprašalniki se nam počasi vračajo z vseh kontinentov, v njih pa Slovenci po svetu (pretežno poslovnezi) povprašujejo po različnih oblikah sodelovanja in potencialnega vlaganja v različne podjetniške priložnosti. Prvi rezultati bodo javno objavljeni v januarju 2004.

Hkrati na vladnem nivoju potekajo različne aktivnosti z namenom postopnega odpravljanja administrativnih preprek za učinkovitejše sodelovanje s Slovenci po svetu. **V usklajevanje medsebojnih aktivnosti vključujemo vse urade in društva pristojne za komuniciranje z izseljenci po svetu.** Pred novim letom bomo izvedli tudi okroglo mizo z izseljenskimi poslovneži, na naši strani pa bomo zagotovili udeležbo s strani gospodarske, obrtne in drugih pristojnih gospodarskih institucij, ki skrbijo za promocijo Slovenije v svetu. Cilj srečanja je preprost - še bolj poenotiti poglede in načine medsebojnega sodelovanja na omenjenem področju.

Z nekaterimi izmed vas sem redno v stiku. Za boljši učinek projekta vas prosim za vašo pomoč. Kaj od vas pričakujem? **1. Pripeto vam pošiljam naslov, na katerem najdete informacije o poteku projekta** <http://www.gov.si/svrp/8pro/1pro.html> **2. Želim, da vprašalnik predstavite v svojih cenjenih medijih in ga po svoji moči, po elektronski pošti, pošljete naprej tistim zainteresiranim prijateljem, ki jih morebiti zanima poslovno sodelovanje s Slovenijo.** **3. V primeru, da želite opraviti razgovor ali prejeti informacijo s strani poslovneža (izseljencem, zamejcem), ki že uspešno sodeluje s Slovenijo, vam kontakte na vašo željo tudi posredujem.** **4. Če ste v zadnjih dveh mesecih objavili v svojem mediju kakršnokoli pisno informacijo v zvezi z omenjenim projektom, vas prosim, da nam po pošti ali v elektronski obliki pošljete kopijo, zaradi arhiva.** O dogajanju na projektu vas bom sproti obveščal. Vesel bom tudi vaših dodatnih vprašanj, komentarjev in morebitnih idej, kako bi naše sodelovanje na tem področju okrepili.

Z najlepšimi pozdravi iz sončne Ljubljane! Hvala za pomoč!

Dr. **Jordan Berginc**, vodja projekta

Pa še nekaj pomembnih elektronskih naslovov:

info@duvialla.se (poceni telefonski pogovori)

matjaz.merljak@ognjisce.si (Radio Ognjišče)

EU-klepet@gov.si (diskusije, komentarji)

franc.puksic@dz-rs.si (komisija za Slovence)

Ivan.Merljak@rtvslo.si (kontakt s slovensko TV)

urad.slovinci@gov.si (za Slovence po svetu)

janez.temlin@mtaj.si (Ljubljanske novice IT)

drustvo.svs@guest.ames.si (Slovenija v svetu)

magnus21142@yahoo.se (slovenščina na HF, Göteborg) utland.alders@fk09.sfa.se (Pokojnine)

Izdajatelj / Utgivare:**Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige**

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

IVAN CANKAR

Box 4009

3009 Halmstad

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Štefanija Berg, 0418-102 13

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKO DRUŠTVO V STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Kristian Mlakar, 08-550 65 708

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Robert Karlin, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-662 94 37, 08-662 94 36

VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

Tisk / Tryckeri: Tryckhuset; COMAR-PRINT AB, Landskrona